

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 96. vuosikerta 27.8.2020

6 | 20

Lakiesitys
hämmäntää
Ylen
työntekijöitä
s. 6

Matkailu-
journalismin on
aika muuttua
s. 4

Neljä vinkkiä
hakukone-
optimointiin
s. 28

Antti Rinne ja kolme
muuta vaikuttajaa kertovat,
miltä eroon johtava
mediamylläkkä tuntuu 14

KUVA: TOUKO HUJANEN

"Olisi hulluutta kajota BBC:n rahoitukseen"

Alan Rusbridger,
The Guardianin
ex-päätoimittaja

s.26

"Vi lever i ljudmediernas nya guldålder"

Johanna Törn-Mangs,
Svenska Yle

s.30

Maria Pettersson ● Twitter: mariapettersson
maria.pettersson@journalistiliitto.fi

Ylen heikentäminen ei ratkaise kaupallisen median ongelmia

Listataan aluksi asiat, joista media-alalla ollaan samaa mieltä. Kaupallista mediaa pitää tukea. Paikallismedia on tärkeää. Moniäänisyys on tärkeää.

Miten kaupallista mediaa sitten pitäisi tukea? Tästä tullaan alalla riitelemään koko syksy. Tarjolla on nimittäin kaksi ehdotusta. Hyvä ehdotus perustuu kaupallisen median tukemiseen. Huono perustuu Yleisradion heikentämiseen.

Viestintäministeri **Timo Harakka** (sd.) järjesti kaupalliselle medialle viisi miljoonaa euroa koronatuella. Ajatus on, että kertaluonteista koronatuella voisi seurata muiden Pohjoismaiden mallin mukainen pysyvä mediatuki. Ruotsi, Tanska ja Norja tukevat tiedonvälitystä vuosittain 50–80 miljoonalla eurolla. Työntekijöiden Journalistiliitto ja työnantajien Medialiitto kannattavat tiedonvälityksen tukemista. Tämä onkin järkevää. Kuten Journalistiliiton puheenjohtaja **Hanne Aho** toteaa (s. 8), kau-

pallista mediaa tuetaan tukemalla kaupallista mediaa.

TOINEN ESILLÄ OLLUT ehdotus on Ylen kurjistaminen. Yle-lakia halutaan muuttaa siten, että Yle ei enää saisi julkaista tekstisisältöä, johon ei liity ääntä tai liikkuvaa kuvaa. Muutosehdotuksen syy on Medialiiton komissiolle tekemä kantelu.

Mediatutkijat ovat pitäneet ajatusta huonona monestakin syystä. **Marko Ala-Fossi** Tampereen yliopistosta totesi *Helsingin Sanomissa*, että "journalismin vapautta vaaliva organisaatio on tällaisella asialla, että pyritään rajoittamaan tiedotusvälineiden toimintaa Suomessa. Haetaan siihen EU apuun. En tiedä, onko kauhean uskottavaa esittäytyä vapaan journalismin puolestapuhujana, jos haetaan tukea journalismin rajoittamiseen."

Puolitoista kuukautta myöhemmin yhdeksän maakuntalehtien päätoimittajaa julkaisi

KUVA: MEERI UTTI

Kaupallista mediaa ei tueta toiveilla euroista vaan ihan oikeilla euroilla.

kannanoton, jossa asia oli spinnattu toisin: heidän mukaansa vahva Yle itse asiassa *heikentää* sananvapautta.

EI OLE OLEMASSA TETEELLISIÄ NÄYTTÖJÄ siitä, että yleisradion kurjistaminen johtaisi kaupallisen median menestykseen. Tutkija **Minna Koivula** Jyväskylän yliopistosta huomauttaa *Journalistissa*, että tutkimuksen mukaan ”sekä julkinen että kaupallinen media voivat toimia samoilla markkinoilla menestyksekkäästi” ja että ”on yksioikoista olettaa, että kaupallisen median menestys olisi kiinni Yleisradion tekstimuotoisista verkkojutuista. Tosiasiassa verkkojournalismin ansaintamallin ongelmat juontavat juurensa pitkälle media-alan digitalisaatiokehitykseen, eikä niitä voi ratkaista rajoittamalla yhden toimijan sisällöntuotantoa.” Yleisradion verkkouutisia seuraavat maksavatkin muita todennäköisemmin verkkouutisista. Jopa lakiesityksen perusteluissa arvioidaan, ettei esityk-

sellä ole suuria välittömiä vaikutuksia kaupallisen median sisällön tavoitavuuteen tai sen liikevaihtoon.

Medialiiton vastaus kritiikkiin on ollut köykäinen.

”Meille se markkinavaikutus on selvää ja komissiollekin se on ollut selvää. Siitä tämä kaikki lähtee. Miten se tieteellisesti todistetaan, se on sitten eri juttu”, Medialiiton toimitusjohtaja **Jukka Holmberg** sanoi *Journalistin* haastattelussa kesäkuussa. Samalla linjalla ovat olleet monet päätoimittajat – tutkimusnäyttöä ei ole, mutta kyllä sen arkijärjen mukaan pitäisi näin mennä, ehkä.

Kaupallinen media tarvitsee ehdottomasti tukea. Se on välttämätön demokratian, sananvapauden ja tiedonvälityksen kannalta. Sitä ei kuitenkaan tueta kurittamalla Yleä ja toivomalla, että kuritus muuttuu euroiksi. Kaupallista mediaa ei tueta toiveilla euroista vaan ihan oikeilla euroilla. ●

KUVA: ILONA SAVITIE

Lehti uudistus kaipaa muutakin kuin maksu-muurin, sanoo Ylä-Satakunnan Jukka Huikko.

Kesätoimittajahakujen siirto tammikuulle jatkuu.

s.39

Kannen/Takakannen kuva: Aapo Huhta ja Emmi Nieminen, kuvitus

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 96. vuosikerta
27.8.2020

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Maria Pettersson 045 675 7401

TOIMITUSSIHTEERI /
REDAKTIONSSEKRETERARE
Marja Honkonen 050 379 9108
Manu Martinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT / REPORTRÄR
Manu Haapalainen 050 501 0716
Nina Erho (työkierrossa)

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.släktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@jaicom.com

PAINO / TRYCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330, faksi 09 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 7 / 2020
ILMESTYY 24.9., AINEISTO 16.9.

ILMOITUSMYynti:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

Matkailujournalismin on aika muuttua kriittiseksi, kirjoittaa entinen matkailutoimittaja

Liisa Vähäkylä

Liisa Vähäkylä, teksti ● Aapo Huhta, kuva

LIISA VÄHÄKYLÄ

- 55-vuotias Turussa asuva Finnanimation ry:n toiminnanjohtaja.
- Valmistunut vuonna 1993 Jyväskylän yliopistosta pääaineena taidekasvatus, sivulaudatur journalismista.
- Työskennellyt free-toimittajana muun muassa maakuntalehdille, Radio Mafialle, Helsingin Sanomille ja Voimalle.
- Työskennellyt vuosina 1997–2008 mainosalalla, jossa luonut muun muassa Lomalentolehden Finnmatkoille ja matkasuunnittelutyökalun Silja Linelle.
- Kymmenen viime vuotta vienyt suomalaista animaatiota maailmalle.

Matkailumarkkinoinnin ja matkailujournalismin välinen raja on aina ollut häilyvä. Räikeimmillään matkailujournalisti kirjoittaa ylistäviä sepustuksia mitänsanomattomista kohteista, joissa tehdään turismin varjolla ympäristö- ja ihmisoikeusrikoksia. Toimittaja sulkee niiltä silmänsä ja puolustelee ratkaisuaan sillä, että lukijat haluavat *ihania elämyksiä* ja *unelmien nojatuolimatkoja* – eivät todenmukaisia kuvauksia kohteiden köyhydestä, saasteista tai turistien huijaamisesta.

Pahimmassa tapauksessa artikkelin aiheeksi on valittu suurimpien ilmoittajien talven uutuuskohteita ja kohteisiin on matkattu sekä matkanjärjestäjien kutsusta että kustannuksella.

MATKAILUTOIMITTAJAT luovat trendejä siitä, mihin ja millä keinoin matkustamme. On vastuullista matkailua ja maata pitkin matkustamista. Journalistit kyllä ymmärtävät, kuinka vakavasta asiasta ilmastonmuutoksessa on kyse, mutta suuri osa lukijoista haluaa nopeaa faktaa kohteista, joihin pääsee mahdollisimman helposti, siis lentäen. Kun yritetään huomioida sekä lukijan mielihalut että ympäristö, päädytään tilanteeseen, jossa lehdessä esitellään yksi kotimaankohde per numero sekä jaetaan alkeellisia vinkkejä siitä, miten luonto säästyy, kun kantaa mukana omaa vesipulloa ja käyttää samaa hotellipyyhettä useamman päivän.

KORONA MULLISTAA MATKAILUA, antaa haavoittuvimpien turistikohdeiden kuten Venetsian ja Machu Picchun levätä hetkisen, puhdistaa ilmaa ja vesiä sekä panee matkailutoimittajat ylistämään kotimaankohteita vuolaammin ja uusilla näkökulmilla. Korona lienee kuitenkin välia-

kaista. Massaturismia varten on luotu vankka infrastruktuuri, joka saadaan pystytettyä nopeasti niin tsunamien, tuhkapilvien kuin epidemiankin jälkeen. Turismista riippuvaisia yrityksiä menee konkurssiin ympäri maailmaa, mutta kun korona helpottaa, matkailu alkaa siitä huolimatta uudelleen. Mutta millaisena? Matkailualan ja matkailujournalismin on päätettävä, palaavatko ne entiseen malliinsa, jossa itsepetos on itsekritiikkiä yleisempää, vai muuttavatko ne suuntaa.

MATKAILUJUTUT VOISIVAT nimittäin sekä palvella lukijaa että olla hyvää, kriittistä journalismia.

Ne voisivat tarjota totuudenmukaisen kuvan matkustamisesta – journalistinhan pitäisi pyrkiä totuuteen. Reissua suunnitteleva matkailija ei saa täyttymystä unelmilleen, jos kohteessa on yllättäen tarjolla homeisia hotellibunkkereita ja hengenvaarallista liikennettä.

Entä jos mennään vielä pidemmälle? Matkailujournalismi voisi kokea uuden tulemisen, ellei peräti matkakertomusten uuden kultakauden. Ihmisten tarve lomaila ulkomailla syntyy osin siitä, että lomaa on rajallisesti ja normaali arki on joko liian monotonista tai stressaavaa. Loman alettua on kiire päästä irti arkisista huolista ja paineista. Voisiko matkailujournalismi auttaa? Meneinä vuosikymmeninä ihmiset tutustuivat kaukomaihin matkakertomuksien avulla. Niissä kuvailtiin kohteiden upeutta, mutta myös matkailusta aiheutuvia kipuja ja kompurointeja. Lukijat nauttivat, mutta tarinat eivät herättäneet välitöntä halua säännätä maapallon toiselle puolelle.

Jospa matkajournalistit jatkossa kärsisivät meidän puolestamme, kuvaisivat eksoottisten vaarojen ohella tungeksimista rumilla lentokentillä ja pahvinmakuisesta hampurilaisesta saatua ruokamyrkytystä? Me muut jäisimme mukavuudenhalussamme kotiin ja lukisimme tenhoavia tarinoita oudosta ja ihmeellisestä maailmasta. ●

Ylen keskustoituksen päällikkö Minna Asikainen johtaa myös Flash-deskin työtä. Sen tekemät verkkouutiset jalostuvat talossa moniin eri kanaviin. Oikealla toimittaja Fanni Kangasvieri.

Suomi aikoo rajata Ylen toimintaa EU:n toiveiden mukaan, mutta toteutus ja hyödyt askarruttavat vähän kaikkia

Marja Honkonen, teksti • Liisa Huima, kuva

945

Tampereen yliopiston journalismikoulutukseen pyrki keväällä yhteensä 945 hakijaa, joista 37 sai opiskelupaikan. Hyväksytyistä 36 oli ensikertalaisia. Hakijoiden määrä nousi 30 prosenttia viime vuodesta. Hakijoista 909 pyrki kandi- tai maisteriopiskelijaksi, 34 hakijaa suoraan maisterivaiheen opiskelijaksi.

28 EU:n jäsenmaata kattavan tutkimuksen mukaan hyvin rahoitettu julkisen palvelun media ei vaikuta negatiivisesti kaupallisen median menestymismahdollisuuksiin. Tulokset näyttävät joidenkin maiden tapauksessa jopa päinvastaisilta. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Suunnitelmat Yleisradiota koskevan lain muuttamisesta herättävät Ylen toimituksessa huolta ja hämmennystä.

Hallitus aikoo rajata Ylen toimintaa niin, että verkkosisällön tulisi pääsääntöisesti liittyä liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävään julkaisuun. Lisäksi sisältöjen ”pääpainon” tulisi olla äänessä ja liikkuvassa kuvassa. Laki rajaisi esimerkiksi sitä, millaisia uusia tekstiin perustuvia palveluita Yle voisi kehittää.

Ylellä ei vielä tiedetä, mitä muutos tarkoittaa käytännössä.

”Tekstin irrottaminen irralliseksi asiaksi tuntuu kaikin puolin keinotekoiselta.”

Päätoimittaja Riikka Räisänen, Ylen uutis- ja ajankohtaistoimitus

Ylen tekstisisällöistä Euroopan komissiolle kannellut kaupallisen median etujärjestö Medialiitto on arvioinut, että kyse on vuositasolla 30–40 miljoonan euron kokonaisuudesta.

Ylen oman arvion mukaan tekstimuotoisten sisältöjen kustannus olisi noin kymmenesosa siitä. Summa pitää sisällään myös Ylen STT-sopimuksen.

YLEN TOIMITUKSESSA miltei kaikki tekstisisältö liittyy jo nyt audio- ja videosisältöihin. ”Sanomalehtimäisen” verkkosisällön määrä on vähentynyt huomattavasti vuodesta 2017, jolloin Medialiitto teki asiasta kantelun.

”Tuntuisi mahdottomalta palata maailmaan, jossa tekisimme televisiota, radiota ja verkkoa erillään toisistaan”, Ylen uutis- ja ajankohtaistoimituksen keskuksitoimituksen päällikkö **Minna Asikainen** sanoo.

Kun jotain uutisarvoista tapahtuu, Asikaisen alaisuudessa toimiva Flash-deski tai joku aihe-toimituksista tekee parin rivin ensiuutisen, joka alkaa Ylen uutiskoneessa jaloitua ensin radio-sähkeeksi, sitten haastatteluksi, tv-insertiksi ja pidemmäksi verkkojutuksi.

Käsittelyä voidaan jatkaa illan keskusteluohjelmassa, toimittajan kirjoittamassa uutisanalyysissä tai näyttävässä verkkojutussa, joka hyödyntää myös ääntä ja liikkuvaa kuvaa.

”Teemme käytännössä kaiken sisällön ja aiheet tavalla tai toisella monimuotoisesti yhdistäen ääntä, liikkuvaa kuvaa ja tekstiä ja hyödyntäen samaa tiedonhankintaa. Tekstin irrottaminen irralliseksi asiaksi tuntuu kaikin puolin keinotekoiselta”, Ylen uutis- ja ajankohtaistoimituksen päätoimittaja **Riikka Räisänen** sanoo.

”Meillä on toimituksessa ammattijournalisteja, jotka ovat sitoutuneet hoitamaan työnsä mahdollisimman hyvin – ilman kerrontapoihin liittyviä, journalismin kannalta turhia rajoituksia.”

Hallituksen esityksellä ei odoteta olevan vaikutuksia Ylen työvoiman tarpeeseen.

Journalisti pyysi kommentteja Ylen toimitusjohtajalta **Merja Ylä-Anttilalta**, mutta hän kieltäytyi haastattelusta. Hän vetosi siihen, että lakiluonnos on parhaillaan lausuntokierroksella. Se päättyy elokuun lopussa.

Julkisuudessa Ylä-Anttila on arvioinut, että uusi laki veisi Yleä suuntaan, johon se on edennyt muutinkin.

”Tällainen on mahdollisuus uudistua ja sitä kautta hakea uusia mahdollisuuksia. Ei auta kuule jäädä nyyhkimään ainakaan!” Ylä-Anttila sanoi *Maaseudun Tulevaisuuden* haastattelussa 16. kesäkuuta.

YLE-LAIN MUUTOKSEN TAKANA on Euroopan komission alustava näkemys Medialiiton kantelusta. Kantelun mukaan Suomi rikkoo EU:n valtioneuvoston päätöksiä antessaan julkista rahaa tekstimuotoiseen verkkojournalismiin. Medialiiton näkemyksen mukaan Ylen verkkosivuilla ja Uutisvahti-sovelluksessa julkaistusta, sanomalehtimäisestä tekstisisällöstä valtaosa ei liittynyt yleisradio-ohjelmistoon.

Suomi ja komissio ovat neuvotelleet Yle-lain muuttamisesta epävirallisella tasolla, jotta se voitaisiin ratkaista ilman virallista tutkintaa. Vastavia lakimuutoksia on jo tehty esimerkiksi Saksassa ja Belgiassa.

Medialiiton toimitusjohtaja **Jukka Holmberg** on tyytyväinen siihen, että Ylen toimintaa aiotaan kantelun seurauksena rajata – mutta ei siihen, kuinka paljon poikkeuksia rajaukseen on jäämässä.

Uuden lain mukaan Yle saisi jatkossakin julkaista rajoituksetta tekstimuodossa STT:n juttuja, nopeisiin ja nopeasti kehittyviin uutistilanteisiin liittyviä sisältöjä, viranomaistiedotteita, vähemmistökielisiä uutisia sekä kulttuuriin ja oppimiseen liittyviä sisältöjä.

Useiden lehtien päätoimittajat ovat kri-

... ”Esimerkiksi parisuhdeasioiden tai biletykskuvien jakaminen ei kuulu julkisuuskuvaani. Mietin aina tarkkaan, antavatko postaukseni ihmisille jotain vai vievätkö ne jotain minulta.”

Toimittaja Ronja Salmi Journalistin haastattelussa 23. kesäkuuta.

Toimitukset jatkavat lomien jälkeen työntekoa pääosin etänä. Maskikäytännöt vaihtelevat eri toimituksissa ja eri puolilla maata. Esimerkiksi Ylellä tehdään etätöitä aina kun se on mahdollista. Karjalaisessa on puolestaan pääosin palattu töihin työpaikalle. Lue lisää: **Journalisti.fi**

tisoineet poikkeuksia liian laveiksi. Esimerkiksi STT:n uutisten kaupallinen hyöty valuu heidän mukaansa hukkaan, jos kuluttaja saa ne Yleltä ilmaiseksi. Yhdeksän maakuntalehden päätoimittaja otti asiaan kantaa 1. elokuuta julkaistussa yhteiskirjoituksessaan.

Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan poikkeukset ovat jo saaneet alustavan hyväksynnän komissiolta.

Kaupallisen puolen toiveena on silti, että julkisen palvelun rajaaminen toisi lisää maksavia asiakkaita. Holmbergin mukaan se kannustaisi yhtiöitä investoimaan esimerkiksi uusiin palveluihin ilman pelkoa siitä, että Yle tuo samalle apajalle ilmaisen version. Siten laki voisi hänen mukaansa parantaa alan elinvoimaisuutta sekä mahdollisuutta työllistää journalisteja.

”Mutta totta kai työpaikkojen lisääntyminen tai väheneminen riippuu myös koronasta, talouskehityksestä ja kaikesta muustakin”, Holmberg täsmentää.

MEDIA-ALAN TUTKIJAT OVAT suhtautuneet Yle-lain muuttamiseen kriittisesti. Esimerkiksi viestintätoimikunnan dosentti **Riku Neuvonen** moittii antamas-

saan lausunnossa lakiesityksen hyötyjen olevan epämääräiset suhteessa siihen, että kansalaisten oikeutta saada tietoja rajataan.

Neuvosen mukaan poikkeukset ja yleisluontoinen tekstisisältöjen kytkentä audiovisuaalisiin sisältöihin jättävät lakiin tulkinnanvaraa. Lain valvonta ja sen rikkomisen seuraukset ovat epäselviä.

”Näiden seurauksena säännös voi jäädä tyhjäksi kirjaimeksi, etujärjestön EU-kortilla hankkimaksi meriitiksi ilman todellisia vaikutuksia”, Neuvonen kirjoittaa 15. elokuuta antamassaan lausunnossa.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan lainsäätäjät eivät usko kaupallisen median liikevaihdon tai tavoittavuuden välittömästi kasvavan. Se voisi kuitenkin auttaa mediataloja suuntaamaan tarjontansa sisältöihin, joita Yle ei jatkossa julkaisisi.

Myös Journalistiliitto kyseenalaistaa lakimuutoksen järjestyksen. Liitto pitää jaottelua teksti- ja muuhun sisältöön journalistisesti vanhakantaisena ja toivoo hallitukselta laaja-alaisempaa näkemystä mediapolitiikasta.

”Kaupallista mediaa tuetaan tukemalla kaupallista mediaa, ei kurjistamalla Yleisradiota”, puheenjohtaja **Hanne Aho** sanoo. ●

OTAVAMEDIA ALOITTAU TAAS YT-NEUVOTTELUT – VÄHENNYS-TAVOITE LÄHES 50 TYÖNTEKIJÄÄ

Aikakauslehtiä julkaiseva Otavamedia aloittaa toimintonsa uudelleenjärjestelyjä koskevat yt-neuvottelut.

Manantaina 31.8. alkavat neuvottelut koskevat koko henkilöstöä ja ne kestävät kuusi viikkoa. Neuvotteluissa keskustellaan irtisanomisista, työtehtävien uudelleenorganisoinnista sekä muista toimenpiteistä, josta saattavat vaikuttaa henkilöstöön.

Irtisanottavia on alustavan arvion mukaan enimmillään 46 henkilöä. Vielä ei ole tiedossa, miten irtisanomiset kohdistuvat eri työntekijäryhmiin. Otavamediassa työskentelee vajaat 400 työntekijää.

Otavamedia on voitollinen. Otavamedian liikevaihto oli vuoden 2019 tilinpäätöksen mukaan noin 90 miljoonaa euroa. Liikevaihto putosi edellisvuodesta lähes 15 prosenttia, mutta operatiivista liikevoittoa kertyi noin 11 miljoonaa euroa.

Manu Marttinen

SJL MEDIATUESTA: SISÄLTÖÖN KOHDISTUVAA ARVIOINTIA ON VÄLTETTÄVÄ

Journalistiliitto on antanut lausuntonsa hallituksen mediatukiesityksestä.

Liitto katsoo lausunnossaan, että avustusta tulee jakaa palkkatukena ammattimaisen journalismin tekoon, ja että journalismin sisältöön kohdistuvaa arviointia on vältettävä. Avustuksen pitäisi olla medianimike- eikä esimerkiksi konsernikohtainen. Liitto pitää hallituksen ehdottamaan kertaluonteista viiden miljoonan euron tukea myös pieninä muihin Pohjoismaihin verrattuna.

Mediatukiesitys on osa hallituksen toimia koronaepidemian vaikutuksien hillitsemiseksi. Liikenne- ja viestintäministeriö pyysi huhtikuussa **Elina Grundströmiä** selvittämään keinoja journalismin tukemiseksi. LVM arvioi, että koronaviruksen on lisännyt totuudenmukaisen journalismin tarvetta, mutta heikentänyt sen taloudellisia toimintaedellytyksiä.

Manu Marttinen

Näin Yle-lain muuttaminen on edennyt

- Medialiitto kanteli Euroopan komissiolle kesäkuussa 2017 Ylen valtiontuesta. Järjestön mukaan Suomi rikkoo EU:n kilpailulainsäädäntöä antaessaan julkista rahaa tekstimuotoiseen verkkojournalismiin, joka ei liity tv- ja radio-ohjelmiin.
- Liikenne- ja viestintäministeriö valmisti välttämättömäksi katsomansa muutokset lakiin. Esitys julkaistiin kesäkuussa 2020. Asia halutaan ratkoa epävirallisella tasolla.
- EU-komission edustaja kertoo Journalistille, että prosessi on komission näkökulmasta edelleen virallisesti kesken. LVM:n mukaan komissio on alustavasti hyväksynyt muutokset.
- Laki tulee eduskunnan käsittelyyn syksyn aikana ja voimaan ensi vuoden alusta.
- Komissio ilmaisi alustavan kantansa asiaan toukokuussa 2019. Sen pohjana on muun muassa tiedonanto valtiontukisääntöjen soveltamisesta julkiseen yleisradiotoimintaan vuodelta 2009.

TUTKIMUS: YLE ON LUOTETTAVIN MEDIA KORONAUUTISOINNISSA

Yle Uutiset, *Helsingin Sanomat* ja MTV Uutiset ovat tehneet luotettavimpia koronauutisia, ilmenee tuoreesta kyselytutkimuksesta. Kyselyyn vastanneista noin 90 prosenttia piti Ylen koronauutisia luotettavina. Epäluotettavina Ylen koronauutisia piti vain neljä prosenttia vastanneista.

Neljänneksi luotettavimpana pidettiin oman alueen pääuutismediaa.

Ilta- ja aamulehtien koronauutiset koettiin puolestaan epäluotettavimmiksi. *Ilta-Sanomien* luottia 38 ja *Ilta-lehteen* 34 prosenttia vastaajista. *Ip-lehtiä* piti epäluotettavina kui-

tenkin vain noin joka viides vastaaja.

Tunteet pelissä: Median auktoriteetti ja yleisön luottamus (2019–2020) -tutkimuksen koronaoosioon vastasi viime toukokuussa 1 354 henkilöä. Tutkimuksen rahoitti Helsingin Sanomien säätiö.

Manu Marttinen

Kun kyse on elämästä ja kuolemasta, päättäjille ei voi antaa työrauhaa

Kun korona rysähti Suomeen, median edustajat kutsuttiin keskusteluohjelmiin ja nettipaneeleihin kehuaan mediaa. Viesti oli vanha tuttu: Suomessa media hoitaa hommansa hyvin!

”Auktoriteettien horjuttaminen ei saa olla medialle itsetarkoitus. Toisaalta emme saa olla viranomaistoiminna jatke”, totesi *Helsingin Sanomien* päätoimittaja **Antero Mukka** maaliskuussa Yle Areenassa. Vieressä Ylen uutispäätoimittaja **Riikka Räisänen** muotoili, että viranomaisten asiantuntijuuden kyseenalaistaminen olisi vastuutonta.

Kommentit olivat tuttuja aiemmista kriiseistä. Myötäsukaista hyminää, lausuntojen kirjaamista, kritiikin marginalisoimista kainalojuttujen asiantuntijoille, viimeisen sanan jättämistä auktoriteetille, olalle läps. Sitten tapahtui jotain yllättävää.

KOTONA PELKÄÄVÄLLE ihmiselle toimittajasta tulee kirjaimellisesti elintärkeä. Tappavan pandemian aikana kysymykset ovat perimmäisiä: Kuinka moni kuolee, jos strategia on tämä tai tuo? Annetaan viruksen ”mennä väestön läpi” vai pyritäänkö se tukahduttamaan?

Ensimmäisenä ääneen pääsivät kriisipuheen ammattilaiset, joiden vastaus kaikkiin kriiseihin on sama: mihinkään ei ole varaa ja velkaa ei voi ottaa. Kriisipuhujat totesivat eri tiedotusvälineissä, miten valitettavasti joidenkin (ei heidän) pitää kuolla, jotta kriisi ei tule liian kalliiksi. He käynnistelivät Suomi–Ruotsi-maaottelua, jossa taloutaan vaaliva Ruotsi olisi ilmiselvä voittaja. Kaupat ja koulut sulkenut Suomi syöksyisi taloudelliseen kaaokseen ja jäljelle jäisivät vain savuavat rauniot, yhteiskunnan auki pitänyt Ruotsi sen sijaan kukoistaisi (muutamaa vanhusta köyhempänä).

Sitten, hieman yllättäen, kriisipuhe tussahti. Median koko koneisto keskittyi puolustamaan elämää mummo kerrallaan.

Talousjournalistit alkoivat avata, miten näin isoissa kriiseissä kansantaloudet nousevat ja kaatuvat yhdessä. Kirjeenvaihtajat kertoivat, millaista

moraalikatoa ihmisten kuoleminen koronaan saa aikaan muualla maailmassa.

Toimittajat paljastivat, miten virkamiehet ovat yrittäneet salata olennaisia tietoja kansalaisilta sekä vaativat ministereiltä parempia perusteluja ja konkreettisia esimerkkejä. Media avasi arvovalta-kamppailuja, ideologisia ristiriitoja ja valtataisteluja ministerien rivistössä ja viranomaisjohdossa.

Tiedotusvälineet prässäsivät yhdessä viranomaisia ja poliitikkoja. Kun monta megafonia huutaa samoja kysymyksiä, vastauksia alkaa tippua. Epäselvät viserrykset ovat olleet hankaluuksissa heti suusta irtauduttuaan.

ENTÄPÄ RUOTSI? Siellä media lähti tsemppaamaan hallinnon toimia, ja jälki on sen näköistä. Ruotsin tutkivan journalismin yhdistys julkaisi kesäkuussa kannanoton, jossa vaadittiin viranomaisilta läpinäkyvyyttä ja vastauksia tietopyyntöihin.

Ensimmäinen Ruotsissa julkaistu laajempi tutkiva juttu auktoriteettiasemaan nostetun pääepidemologi **Anders Tengellin** ja terveysviranomaisen menettelytavoista ilmestyi elokuussa, kuusi kuukautta ja lähes kuusi tuhatta kuollutta liian myöhään. Jutun kirjoittaja freelancer **Emanuel Karlsten** hoksasi tehdä tietopyynnön Tegnellin sähköposteista. Karlsten yritti selvittää iltapäivälehti *Expressen*issä julkaistussa jutussaan, onko Ruotsi tietoisesti ajanut laumaimmunitteettia vai ei. Onko hallinnossa päätetty etukäteen, että osa saa kuolla?

Suomessa julkinen paine on pakottanut vastuulliset kertomaan selkeästi kansalaisille, mitä tavoitellaan. He ovat joutuneet miettimään, voivatko elää päätöksensä kanssa tilanteessa, jossa media kertoo päätösten taustat kaikelle kansalle. Työrauhaa twitterissä aneleva pääministeri ei ole osoitus siitä, että täällä Suomi vain riitelee, kun pitäisi selättää tappava kulkutauti. Se kertoo siitä, että media on hoitanut tehtävänsä kuten pitää. Kriisin keskellä työrauha ei kuulu niille ihmisille, jotka päättävät kuka saa elää. Kriisin aikana kukaan ei saa olla kuningas. ●

KUVA: MEERI UTTI

Tomi Einonen, 50

- MTV Uutisten vastaava päätoimittaja.
- Yhteiskuntatieteiden maisteri, Tampereen yliopisto 1999.
- Aloitti kesätoimittajana Alasatakunta-lehdessä vuonna 1989. Lehden toimittaja 1989–1992.
- Poliisi-tv:n toimittaja 1996–1999.
- MTV Uutisten toimittaja, uutisankkuri uutistuottaja ja toimituspäällikkö 1999–2014.
- MTV Uutisten ja Mediahub Helsingin uutistuotannon johtaja 2015–2018.
- MTV Uutisten päätoimittaja ja Mediahub Helsingin toimitusjohtaja 2018–2019
- Harrastukset: tennis, padel, golf ja sähly
- Naimisissa Ylen toimittajan Piia Pasasen kanssa. Kaksi teini-ikäistä lasta.
- Kotoisin Eurasta.

Suunnittelet kolumnin kirjoittamista, **Tomi Einonen**

MTV Uutisten vastaava päätoimittaja keskustelee alaistensa kanssa, kun haluaa saada yhteiskunnalliset näkemyksensä esille.

Manu Marttinen, teksti • Juuso Westerlund, kuva

Yllätyit vähän itsekkin, kun sinut valittiin MTV Uutisten päätoimittajaksi.

Ei se ihan yllätyksenä tullut, koska olin jo pitkään ollut **Merjan [Ylä-Anttila]** oikeana kätenä ja ikään kuin kakospäätoimittajana. Kiire siinä tuli, kun harkinta-aikaa siirtyä vt-päätoimittajaksi oli vain neljä-viisi tuntia.

Oikeasti olisit halunnut päästä MTV:n toimitusjohtajaksi.

Heh heh, en halunnut. Maikkarilla on aina ollut hyvät toimitusjohtajat, ja niin on nytkin.

Sinua hirvittää olla pomona yhtiössä, joka tekee tappiota kahdeksannumeroisia summia vuodessa.

Ei hirvitä, mutta olisi kivempaa olla yhtiössä, joka tekisi samansuuruisia summia voittoa vuodessa.

Maikkarilla on vaikeiden vuosien jälkeen taas hyvä meininki.

Tiedät hyvin, kenen ansiota se on.

Kyllä, se on meidän koko porukan ansiota. Eikä tämä ihan helppoa ole. On korona, mainosmyynnin pudotusta ja muuta, mutta meininki on parempi kuin pitkään aikaan, ja se on koko porukan ansiota. Itselleni en voi siitä kunniaa ottaa.

Olet uutisankkuriaikojesi jälkeen pelännyt eniten sitä, että sinua tituleerataan Ylen toimittajan mieheksi.

En ole pelännyt, mutta niin tässä on käynyt. Minun ankkurivuositani on jo niin kauan aikaa, että vaimo tunnetaan paljon paremmin kuin minut, ja hyvä niin.

Pisteytätte vaimosi kanssa joka ilta Ylen ja Maikkarin uutislähetykset.

Ehdottomasti ja aamulähetykset myös! No ei sentään, ja jos ihan rehellisiä ollaan, niin emme juurikaan puhu kotona työasioista.

Käytte Ylen uutisankkurin Jussi-Pekka Rantasen kanssa kisaa valtakunnan unelmäväyn tittelistä.

Ei käydä, mutta voin helposti nimetä vanhan opiskelukaverini JP:n Suomen unelmävävyksi. Hän todennäköisesti täyttää kaikki unelmäväyn kriteerit.

Tulet niin hyvin toimeen kaikkien kanssa, että ihmettelet sitä välillä itsekkin.

Tulen valtaosin kaikkien ihmisten kanssa toimeen ja haluankin tulla, mutta en varmaan ihmettele sitä. Uutisten johtoryhmässä on välillä aika kiivastakin sanailua, mutta en usko vanhan ajan huutamiseen ja räyhäämiseen.

Olet jo pitkään suunnitellut ensimmäisen päätoimittajakolumnisi kirjoittamista.

En ole, se ei ole minun juttuni. Täällä on iso joukko loistavia kirjoittajia, joiden kanssa pallottelemme, mitä mieltä olemme asioista, ja minä annan heidän kirjoittaa. Mutta ei kirjoittaminen ole mahdoton ajatus.

Et osallistu yhteiskunnalliseen keskusteluun, koska et vielä tiedä, mitä mieltä olet asioista.

Tätä en allekirjoita, mutta se on totta, että enemmänkin voisi ja myös pitäisi osallistua.

Jos haluat ottaa kantaa, pyydät Ivan Puopoloa tai Ilkka Ahtiaista kirjoittamaan kolumnin.

En toimi niin, että menisin Ivanille, Ilkalle tai **Lehtimäen Eevalle** sanomaan, että nyt pitäisi kirjoittaa siitä tai tästä. En määrää ketään kirjoittamaan, vaan keskustelemme ja pohdimme, mistä aiheista olisi hyvä kirjoittaa. **1990-luvun Poliisi-tv:n juontaja Raija Pelli on tärkein toimitajaesikuvani.**

Ei hän ole minun tärkein toimittajaesikuvani, mutta hän on hieno ihminen, joka antoi minulle mahdollisuuden päästä tekemään televisiota. Siitä olen hänelle ikuisesti kiitollinen.

Poliisi-tv-aikoinasi haaveilit liittymisestä Euran Daltoneihin.

En sentään, mutta meidän kesämökkimme sijaitsi lähellä Daltoneiden kotitaloa, ja silloin tuli ihmeteltyä, miten heillä on varaa ostaa mönkijöitä ja muita moottoriajoneuvoja. Syy sitten selvisi myöhemmin. ●

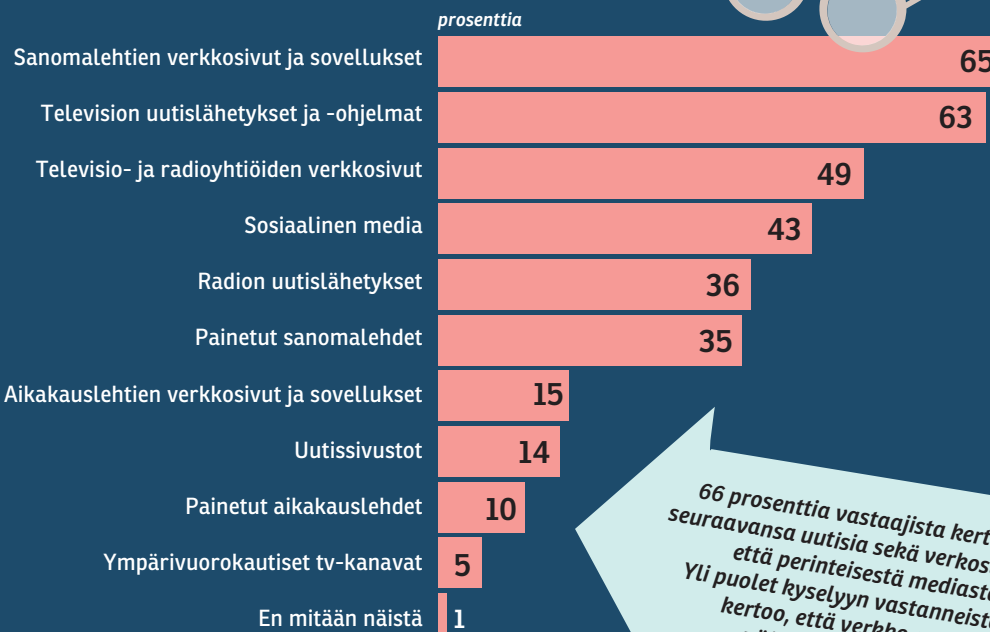
Verkosta tuli suomalaisten tärkein uutislähde

Sanomalehtien verkkosivut ohittivat televisiolähetykset suomalaisten ykkösuutislähteenä. Verkkouutiset luetaan aiempaa useammin älypuhelimella, kertoo kansainvälinen tutkimus.

Marja Honkonen, teksti • Johanna Sarajärvi, grafiikka

Seuraamme uutisia ensisijaisesti verkossa

Mitä seuraavista käytit viime viikon aikana uutislähteenä?

66 prosenttia vastaajista kertoo seuraavansa uutisia sekä verkosta että perinteisestä mediasta. Yli puolet kyselyyn vastanneista kertoo, että verkko on heille pääasiallinen uutislähde.

Digital News Report 2020 -tutkimus

- Oxfordin yliopiston Reuters-instituutin vuosittainen tutkimus tehtiin 40 maassa.
- Kyselyyn osallistui kaikissa maissa noin 2 000 vastaajaa eli yhteensä lähes 80 000 ihmistä.
- Suomesta mukana on 2 050 vastaajaa.
- Kysely tehtiin pääosin ennen koronavirusta.
- Tulokset julkaistiin kesäkuussa. Suomen maaraaportin on tehnyt Tampereen yliopiston tutkija Esa Reunanen.

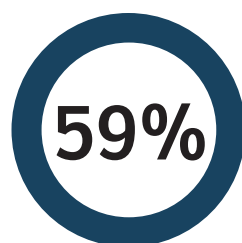
Luotamme uutisiin etenkin, jos valitsemme ne itse

Suomalaisvastaajista 69 prosenttia kertoo luottavansa itse valitsemiinsa uutisiin ja 56 prosenttia uutisiin ylipäätään. Vaikka luottamus on laskenut hieman aiemmasta, suomalaiset luottavat uutisiin yhä eniten maailmassa.

Suosimme suuria julkaisijoita

Mitä verkkomediaa käytit viime viikon aikana uutislähteenä?

vastaajista seuraa viikoittain, prosenttia

Ilta-Sanomat

Verkossa menestyvät valtakunnallisesti tunnetut julkaisut. Maakuntalehtiä käy lukemassa verkossa viikoittain 16 prosenttia vastaajista, kun taas printtinä niihin tarttuu 20 prosenttia vastaajista.

Ylen uutiset ja Areena

MTV:n uutiset

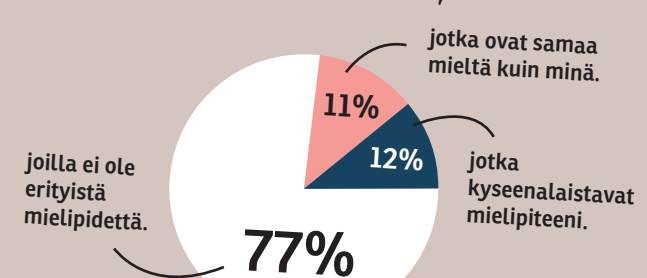
Iltalehti

Helsingin Sanomat

Emme halua lukea samanmielisiä uutisia

Haluaisin uutiset mieluiten lähteistä,

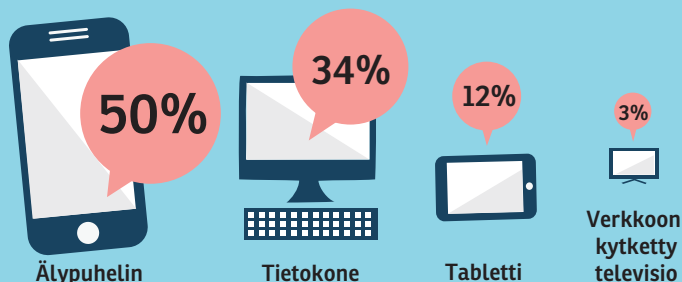

Suurin osa suomalaisista pitää riippumatonta journalismia yhteiskunnan kannalta tärkeänä. Osuus on suurempi kuin kansainvälisesti keskimäärin.

Viiden suosituimman verkkomedian joukossa ainoastaan Helsingin Sanomat tarjoaa pääasiassa maksullista uutissisältöä. Lehti rikkoi 100 000 digitilaajan rajan viime marraskuussa.

Luemme verkkouutisia pääasiassa älypuhelimesta

Mikä on pääasiallinen keinosi seurata verkkouutisia?

Alle 55-vuotiaat seuraavat verkkouutisia ensisijaisesti älypuhelimella. Älypuhelin on tietokonetta suosituampi Tšekkiä lukuun ottamatta kaikissa maissa, joissa kysely tehtiin.

Löydämme verkkouutiset menemällä suoraan uutissivustolle

Millä keinoin löysit viime viikon aikana seuraamasi uutiset?

Menin suoraan uutissivustolle tai sovellukseen **68%**

Löysin uutisen sosiaalisen median kautta **29%**

Käytin hakukonetta uutissivuston löytämiseksi **19%**

Käytin hakukonetta uutisaiheen löytämiseksi **11%**

Käytin sivustoa, jolle on koostettu uutislinkkejä **11%**

Sain uutishälytyksen tai uutiskirjeen sähköpostiini **10%**

Sain uutishälytyksen mobiililaitteeseeni **9%**

Muu **2%**

En osaa sanoa **6%**

Emme ole kovin halukkaita maksamaan digiuutisista

19 prosenttia suomalaisista on maksanut verkkouutisista joko digitilauksena tai verkko- ja printtilehden yhteistilauksessa. Uutisista maksavat todennäköisimmin ne, jotka:

- Osallistuvat uutisointiin
- Ovat kiinnostuneita politiikasta
- Ovat korkeasti kouluttautuneita
- Ovat suurituloisia

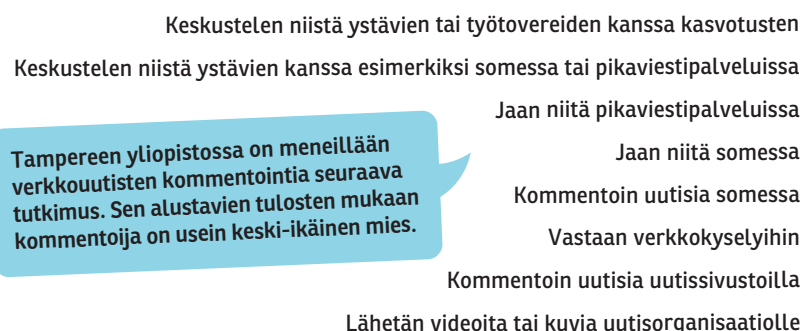
Miehet ovat maksaneet digisisällöistä hieman useammin kuin naiset ja 18–34-vuotiaat hieman useammin kuin sitä vanhemmat.

Kansainvälisesti suomalaiset maksavat digiuutisista hieman muita hanakammin, mutta jäävät jälkeen esimerkiksi norjalaisista. Siellä digiuutisista on maksanut 42 prosenttia vastaajista.

Suoraan uutisvälineiden omille sivuille meneminen on kansainvälisesti melko harvinaista. Yli puolet vastaajista kertoi toimivansa näin Suomen lisäksi ainoastaan Norjassa, Ruotsissa ja Hongkongissa.

Juttelemme ystävien kesken, mutta emme muuten juuri osallistu

Millä tavoin jaat uutisia tai osallistut niiden tekemiseen tavanomaisen viikon aikana?

Tampereen yliopistossa on meneillään verkkouutisten kommentointia seuraava tutkimus. Sen alustavien tulosten mukaan kommentoija on usein keski-ikäinen mies.

Osallistumiseen oli lueteltu kyselyssä myös useita muita vaihtoehtoja, kuten blogin kirjoittaminen tai aiheeseen liittyvän kuvan julkaiseminen. Vastaajista 34 prosenttia kertoo, ettei osallistu uutisointiin mitenkään. Määrä on pienentynyt hieman viime vuodesta

Antti Rinne lähti pääministerin paikalta viime talvena, kun hallituskumppani Keskusta ilmoitti mediapyörityksen jälkeen, ettei hän nauti enää luottamusta. Puolueen puheenjohtajan tehtävät hän jätti sunnuntaina 23. elokuuta.

MEDIAN VASTUU

**Julkinen kritiikki
voi viedä työpaikan
tai tuhota uran. Se
saattaa kivistää vielä
vuosikymmenien
päästä. ➡**

Manu Haapalainen, teksti • Aapo Huhta, kuvat

Antti Rinteen tylyä toimintaa. (Ilta-lehti 10.5.2014)

On toukokuu 2014. Ammattiliitto Pron johtaja ja Mäntsälän kunnanvaltuutettu **Antti Rinne** pyrkii SDP:n puheenjohtajaksi. Asettuminen istuvaa puheenjohtajaa **Jutta Urpilaista** vastaan on jakanut puolueen, ja tunnelma puoluekokouksessa Seinäjoella on sähköinen.

Rinne valitaan, mutta kesken puoluekokouksen tulee tieto: *Ilta-lehti* on jälleen julkaissut artikkelin Levin hiihtohissikaupoista. Niistä on paisumassa lihava riita. Rikoksista epäillyn liikemiehen näkökulmasta kirjoitetussa jutussa spekuloidaan Antti Rinteen osuudella epäselvyyksiin.

Kesällä 2020 Antti Rinne muistaa artikkelin edelleen.

”Minun kommenttejani ei juttuun pyydetty, vaikka minut olisi tavoittanut puoluekokouksesta helposti”, Rinne muistelee.

Hänen mielestään artikkeli on muokannut hänen julkisuuskuvaansa enemmän kuin melkein mikään toinen juttu. Hän on sitä mieltä, että media on suhtautunut häneen nihkeästi siitä saakka, kun hänestä tuli puoluejohtaja.

”Julkisuus ympärilläni on ollut negatiivispainotteista. Kyllä-hän sillä joku vaikutus on siihen, miten ihmiset ovat minua ja työtäni arvioineet”, hän pohtii.

Rinteen julkisuuskuvasta muodostui kovapintainen ja risti-riitainen jo hänen tultuaan valituksi Erton puheenjohtajaksi vuonna 2002. Kyse oli ammattiliiton valitsemasta strategiasta, Rinne sanoo. Puheenjohtajan haluttiin olevan särmikäs. Rinteestä puhuttiin pian jopa työmarkkinagangsterina.

”Silloin valitun tyylin vastapainoksi olen joutunut hyväksymään, että työstäni tulee kovaa kritiikkiä, erityisesti niiltä, jotka eivät hyväksy sosialidemokraattista ajatusmaailmaani.”

Rinteen hallituksella on käsissään sutta ja sekunda kerrakseen (Lapin Kansa 29.11.2019)

Pääministeri Antti Rinne tulistui Ylen toimittajalle (Satakunnan Kansa 1.12.2019)

Antti Rinne takertuu härskisti valtaan (Ilta-Sanomat 6.12.2020)

Pääministeri Antti Rinne jätti eronpyyntönsä joulukuun 3. päivänä 2019. Takana oli useita viikkoja jatkunut hallituskriisi. Sen aikana niin oppositiopoliitikot kuin ilta- ja aamulehtien kolumnistit neuvoivat Rinnettä eroamaan. Postin työehtosopimuskiista oli mennyt syksyn aikana yhä pahempaan solmuun. Kysymys kuului, oliko Rinne venyttänyt totuutta tai jopa valehdellut.

Kahden viikon postilakkoon johtanut kiista tiivistyi Rinteen kohdalla kysymykseen siitä, oliko hallitus ollut alun perin tietoinen postin aikeista heikentää työehtojaan.

Rinne joutui vaikean syksynsä jälkeen väistymään Suomen johdosta. Miltä eroon johtava mediapyöritys tuntuu ja miten siitä selviää?

RINNE ASETTELEE sanansa varoen. Hän sanoo, ettei koe tulleen kohdelluksi sen epäilemmin kuin muutkaan päättäjät. Pikemminkin on niin, että julkisuus on muuttunut armoittomammaksi päättäjiä kohtaan ylipäänsä, Rinne sanoo.

Kuten Levi-esimerkki kertoo, Rinteen suhde mediaan on ollut

vaikea jo pitkään. Hän muistuttaa monta kertaa, että suomalainen journalismi on laadukasta ja että julkisuus on ollut häntä kohtaan reilua, mutta toteaa myös toistuvasti, että poliittiset vastustajat ja tiedotusvälineet eivät ole pitäneet hänen persoonastaan.

Rinne ei halua nostaa pääministerinsalkun menettämiseen johtaneita tapahtumia julkisen uransa vaikeimmiksi hetkiksi.

”En pysty yksilöimään vaikeimpia aikoja”, hän sanoo.

SDP:n teetti viime vuonna julkisuustutkimuksen. Se osoitti, ettei Antti Rinne tosiaan ole ollut median suosikki. Puheenjohtajan julkisuus ei ole ollut positiivista Rinteelle itselleen eikä puolueelle.

Rinne sanoo negatiivisen kirjoittelun iskevän kiilaa todellisen Antin ja media-Rinteen väliin.

”Mitä enemmän olen ihmisten kanssa tekemisissä, sitä enemmän he ihmettelevät, mistä negatiiviset jutut tulevat.”

Mistä ne sitten tulevat?

”Olen särmikäs persoona”, Rinne sanoo.

”Suurin syy median suhtautumiselle on silti edustamassani aatesuunnassa. Kaikki eivät sulata sitä, että sosialidemokratia on viime aikoina ollut yhteiskunnassamme nousussa. Mutta en lähde arvioimaan, onko media suhtautunut reilusti. Osa mediasta suhtautuu sekä minuun että puolueeseen negatiivisesti. Varsinkin yksi media ja yksi toimittaja.”

Tarkoittamaansa tiedotusvälinettä ja toimittajaa Rinne ei suostu nimeämään. Hän ei myöskään halua täsmentää, mikä osa mediasta hänen mielestään suhtautuu SDP:hen negatiivisesti.

Jos medialla siis oli osuutta Rinteen pääministerikauden päättymiseen, kyseessä on Rinteen mukaan pitkäaikaisempi kehitys.

”Se liittyy siihen, millainen ilmapiiri ympärilläni oli syntynyt”, Rinne sanoo.

”Mutta ei media millään lailla ratkaisevassa roolissa ollut.”

Rinne on toiminut julkisuudessa pitkään. Hän sanoo psykensä rakentuneen siten, että julkisen kritiikinkin keskellä jaksaa keskittyä työhön.

”Uskon ajamaani poliittiseen linjaan niin vahvasti, ettei se niin hirväästi vaikuta, mitä minusta kirjoitetaan. En minä teidän jutuistanne masennu. Sitä mietin toki joskus, miltä jutut tuntuvat lapsistani, vaimostani ja lapsenlapsistani.”

ANTTI RINNE sanoo, että julkisuudessa jaksamiseen auttaa se, että hallitsee asiakokonaisuudet hyvin. Se taas auttaa median kanssa toimimisessa, vaikkapa neuvotteluhuoneen oven takana odottavan mikrofonin ja kamerameren eteen astuessa, Rinne kuvailee.

”Tuollaisiin tilanteisiin olen totta kai saanut koulutusta”, Rinne sanoo.

”Sitä on vähän yritetty hioa, miten asiat ilmaisen. Sanat eivät tule suustani aina sujuvasti, mutta en ole koskaan hävennyt sitä, miten esiinnyn.”

Rinne valittelee, etteivät tiedotusvälineet aina pyydä kommenttia, vaikka kirjoittavat negatiivisesti. Toimittajien asenne poliitikkojen työtä kohtaan on Rinteen mielestä joskus perusteettoman kynninen.

”Välillä luodaan ilmapiiriä, että puolueet eivät tee mitään oikein, vaan tuhlaavat ihmisten rahoja. Silloin synnytetään kva-

Media ei koskaan kerro olevansa väärässä, vaan tekee väistöliikkeitä.

Stefan Wallin (r.), entinen puolustusministeri

että edustuksellinen demokratiamme on ikään kuin turha organisaatio.”

Rinne viittaa esimerkiksi keskusteluun erityisavustajien määrästä hallituksensa aloittaessa. Hän sanoo huomanneensa uutisjuttujen monesti jopa väistyneen uutistapahtumia kommentoivien analyysikirjoitusten tieltä. Poliitiikan analyysijuttu on joskus vaikea pitää arvoneutraaleina.

”Olen ajatellut jossain vaiheessa ihan julkisesti ehdottaa, että toimittajat toisivat oman arvopohjansa ja ideologiset lähtökohdansa avoimesti esiin, kun kirjoittelevat näkökulmia ja kolumneja”, Rinne sanoo.

”Se voisi puhdistaa ilmapiiriä.”

KUN EROON LIITTYVÄ kova mediapyöritys, saattaa median toiminta jäädä hampaankoloon pitkäksi aikaa.

Vuonna 2014 *Journalistissa* tuntujaan purkivat silloinen puolustusministeri **Stefan Wallin** sekä tuolloin jo työnsä jättäneet omistajaohjausministeri **Heidi Hautala** ja Kevan toimitusjohtaja **Merja Ailus**.

Ailus oli joutunut lähtemään työstään työsuhteasuntoaan koskevan uutisoinnin jälkeen, Hautala taas ohjattuaan valtion-yhtiö Arctic Shippingiä olemaan tekemättä rikosilmoitusta Greenpeace-aktivisteista, jotka olivat osoittaneet mieltä yhtiötä vastaan.

Stefan Wallin, Heidi Hautala ja Merja Ailus kertoivat Journalistin numerossa 3/2014 kokemastaan mediapyörityksestä.

Wallin oli säilyttänyt eduskunnan luottamuksen ja ministeripestinsä mediakohusta huolimatta. Hän oli vaikuttanut ruotsinkielisen Dragsvikin varuskunnan säilymiseen aikana, jolloin Puolustusvoimat muuten karsi toimintojaan. Hieman myöhemmin Wallin oli myynyt Åbo Akademi -säätöiltä ostamansa asunnon takaisin säätöille. *Ilta-Sanomat* kertoi Wallinin saaneen asunnosta ylihintaa.

Kolmikko ei säästellyt *Journalistin* jutussa sanojaan. Ailus kuvasi tapahtumia ”villin lännen lynkkaukseksi”.

”Media ei koskaan kerro olevansa väärässä, vaan tekee väistöliikkeitä, jotka antavat ulkopuoliselle vaikutelman, että se on jatkuvasti oikeassa”, Wallin puolestaan latasi.

”Toimituksissa on syrjähyppyjä, avioeroja, ryyppäämistä ja hässimisiä ilman, että toimittajat olisivat siitä vastuussa kenellekään. Sama porukka moralisoi sitten muita.”

Dragsvik-kohusta on nyt yli kahdeksan vuotta. Stefan Wallin ei enää vaikuta politiikassa vaan viestintäyrittäjä Milton Networkin toimitusjohtajana. Mieliapiteet vuosien takaisista media-kohuista ovat ennallaan.

”Olen edelleen samaa mieltä siitä, että media ei korjaa virheitään”, Wallin sanoo.

”*Ilta-Sanomien* tulkinta asutokaupoistani harmittaa vieläkin. Oma ratkaisuni on ollut, että en ole ostanut enää ainuttakaan iltapäivälehdien irtonumeroa. Elän varsin tasapainoista elämää ilman niitä.”

Wallin tunnettiin suorapuheisuudestaan, josta osansa saivat myös media ja toimitukset. Hän sanoo, ettei mediakohuilla ollut hänen sielunelämänsä juuri vaikutusta. Tuoreempia skandaaleja hän kuitenkin sanoo seuraavansa omien kokemustensa jälkeen erityisellä mielenkiinnolla.

”Ne noudattavat yleensä samaa kaavaa”, Wallin sanoo.

”Jos on politiikassa mukana, on lähtökohtaisesti aina roisto. Median pitää vain saada se todistettua. Sen sijaan tiedotusvälineet eivät hirveästi arvostele toisiaan, vaan katsovat toistensa virheitä läpi sormien”, sanoo Wallin, joka työskenteli viisi vuotta *Åbo Underrättelserin* varapäätoimittajana.

ARJA ALHO OLI PAAVO LIPPOSEN hallituksen toinen valtiovarainministeri vuosina 1995–1997. Alho joutui eroamaan tehtävästään niin sanotun Sundqvist-jupakan yhteydessä. Alho oli hyväksynyt puoluetoverinsa, pankinjohtaja **Ulf Sundqvistin** maksettavaksi langetettujen vahingonkorvausten leikkaamisen murto-osaan korkeimman oikeuden määräämästä.

Myös Alho sanoo tarjonneensa tiedotusvälineille omaa versiotaan tapahtuneesta. Hän kertoo koonneensa laajan muistion mielestään virheellisestä uutisoinnista.

”Olennaista on, että vastaavia sovitteluja oli tehty yksittäisten ihmisten kohdalla koko ajan, koska oli järkevää saattaa korvausprosessi loppuun”, Alho sanoo nyt.

”Mutta medialle tarjoamani korjaukset eivät sopineet sen hetkiseen käsikirjoitukseen, eivätkä saaneet mitään huomiota.”

Alho on puhunut vuoden 1997 tapahtumista monta kertaa. Media soittelee aina, kun uusia hieman vastaavia kohuja tulee, hän naurattaa. Se ei haittaa. Rauhanliikkeen *Ydin-lehteä* päätoimittava Alho sanoo, että tapahtuneen käsittelyssä auttoi oman totuuden kirjoittaminen kirjaksi (*Kafka kävi meillä*, 1997).

”Se oli välttämätöntä. Kirjoittamalla sain tapahtumat siirrettyä itseni ulkopuolelle”, Alho sanoo.

”Se auttoi ymmärtämään, ettei kyse ollut minusta vaan minulle tapahtuneista asioista.”

Alho pakeni vaikeina aikoina jatkuvaa paineen tuntua ja unettomuutta myös musiikkiin.

”Musiikin kuuntelu oli selviytymiskeinoni. Se tarjosi pääsyn pois pahasta olostani.”

Sittemmin Alho on tutkinut demokratian ja julkisuuden suhdetta muun muassa sukupuolen näkökulmasta. Hänen mielestään naispolitiikan leimaaminen oli 1990-luvulla helpompaa kuin nykyisin.

”Naispolitiikan rooliin liittyi varsinkin vielä silloin valtavasti moraalisia odotuksia”, Alho sanoo.

”Miespolitiikan on edelleen helpompi saada asemansa takaisin kuin naisen. Naisten pitää olla parempia, kauniimpia, erehtymättömpiä. Sitten kun väistämättä tulee virheitä, se ei oikein mahdu tähän naiskuvaan.”

Alhon mukaan julkisuus käänsi hänen vahvuutensa nopeasti heikkouksiksi.

”Aiemmin olin poliitikko, nopeaälyinen, hyvä omaksumaan ja rohkea yhteiskunnallinen keskustelija. Nyt olinkin yhtäkkiä harkitsematon hölös.”

Alho sanoo, että raskainta tilanteessa oli eduskuntakauden loppuun saakka kestänyt sosiaalinen eristäminen. Harva uskalsi enää tulla juttelemaan eduskunnan kahvilassa, hän muistaa.

”Se oli järkyttävää. Onneksi oli myös ystävät, läheiset ja tärkeimpinä kaksi pientä lasta kotona, jotka edelleen kietivät kätensä kaulani ympärille ja tykkäsivät minusta.”

Vaikka itse kohu laantui aikanaan, Alhon oli mietittävä, mitä elämältä haluaa ja paljonko politiikkaan haluaa panostaa. Hänet valittiin vuonna 2003 vielä uudestaan eduskuntaan, mutta suurin palo politiikkaan oli kadonnut.

”Se kunnianhimo oli kadonnut, että haluan tätä millä hinnalla hyvänsä. Vaalirahan keruu tuntui ylitsepääsemättömän raskaalta. En halunnut myöskään tehdä mitään kompromisseja itselleni tärkeiden asioiden suhteen. Kaikesta tästä seuraa, että olen vuodesta 2007 alkaen ollut entinen poliitikko.”

MYÖS IIVI ANNA MASSON uran päättymiseen vaikutti julkinen ryöpytys. Masso on suomalais-virolainen valtiotieteiden tohtori ja Viron edellisen presidentin **Toomas Henrik Ilveksen** entinen neuvonantaja. Masso työskenteli kyllä politiikassa, mutta toisin kuin Antti Rinne, Arja Alho, Stefan Wallin tai **Katri Kulmuni**, hän ei ole koskaan ollut päättävässä asemassa.

Masso sanoo, ettei ole toipunut tapahtumista vieläkään.

Keväseen 2014 asti Masson työura sujui hyvin. Hän oli opiskellut valtiotieteiden tohtoriksi, päässyt kiinni media-alan töihin ja laatinut muun muassa Vasemmistoliiton demokratia-pamfletin. Hän työskenteli pari vuotta *Diplomaatia*-lehden päätoimittajana ja ryhtyi vuonna 2012 Viron presidentin neuvonantajaksi. Masso kuului presidentin puheita kirjoittavaan tiimiin.

Työ sujui hyvin, kunnes virolaismediat alkoivat keuhkokuumeen 2014 kirjoittaa Massosta presidentti Ilveksen salaisena

Media voi ottaa pienen ihmisen ja heittää hänet totaalisen negatiiviseen valoon. Se on elinkautinen tuomio.

Ilvi Anna Masso, Viron ex-presidentin entinen neuvonantaja

Varomattomasti muotoiltu twiitti ja mediakohu veivät Iivi Anna Massolta työpaikan Viron presidentin kansliassa. Toipuminen negatiivisesta julkisuudesta on yhä kesken, Masso sanoo.

Kriisiviestintäguru Harri Saukkomaa: Pyydä anteeksi – jos siltä tuntuu

Viestintätoimisto Tekirin perustaja ja hallituksen puheenjohtaja **Harri Saukkomaa** joutui kesän alussa ohjailemaan kriisiviestintään erikoistunutta yritystään kauemaksi viestintämyrskyn silmästä, kun *Suomen Kuvalehti* paljasti valtiovarainministeri **Katri Kulmunin** (kesk.) maksattaneen Tekiriltä hankkimansa esiintymiskoulutuksen valtion kassasta. Kulmuni päätyi eroamaan ministeripestistään.

Kulmuni ei vastannut *Journalistin* haastattelupyyntöön, eikä Saukkomakaan halua suoraan kommentoida tapausta.

”Kohu meidän ympärillämme oli varmaankin kosminen rangaistusta siitä, kun muutama vuosi sitten vinoilin Milttonille Facebookissa jonkin heidän kriisitilanteensa yhteydessä, että tarvitsetko kriisiviestintäapua”, Saukkomaa naurahtaa.

Suomen johtavaksi kriisiviestintätoimistoksi itseään luonnehtiva Tekir on toiminut Kulmunin lisäksi muun muassa Talvivaaran **Pekka Perän** taustalla. Saukkomaa tietää, kuinka jopa omaa työpaikkaa uhkaaviin kriiseihin voi valmentautua ja kuinka niistä voi tulla ulos.

”Varautuminen on tärkeää”, Saukkomaa sanoo.

On vaikeaa kuvitella painetta, johon joutuu henkilökohtaisesta virheestä syytetty, työpaikkansa tai vaikkapa poliittisen liikkeensä puolesta taisteleva ihminen joutuessaan lehtien kansiin, otsikoihin tai suoraan tv-haastatteluun.

”Valmennamme ihmistä esimerkiksi selviämään puoli yhdeksän uutisista tai *A-studiosta*”, Saukkomaa sanoo.

”Mutta emme me ole mitään mediavelhoja. On ihmisestä itsestään kiinni, miten hän niistä tilanteista selviää. Esimerkiksi julkinen anteeksipyyntö kannattaa – jos aidosti uskoo, että anteeksi pitää pyytää. Pystymme tukemaan ihmistä paineen keskellä ja esimerkiksi ottamaan kantaa, voiko hän mennä televisioon, onko hänellä mahdollisuuksia onnistua. Se tilanne on äärimmäisen yksinäinen.”

Saukkomaa sanoo, että varsinkin suomalaiset yritysjohtajat hyötyisivät kriisitilanteessa tunteisiin vetoavammasta esiintymisestä. Poliitikoilla tällaista taitoa alkaa jo ollakin.

”Perinteinen suomalainen yritysjohtaja on hyvin rationaalinen. Liikkuva kuva taas on melkein kokonaan tunneväline.”

Usein sanotaan, että kriisihaastatteluista selviää parhaiten, kun pystyy puhumaan asioista, joihin tietää ja joihin uskoo.

”Kyllä, ja tärkeää on myös huomata, ettei kaikkea tarvitse sanoa”, Saukkomaa lisää.

”Ei kannata ehdoin tahdoin alkaa puhua asioista, joista ei ole varma. Jos stooria joutuukin muuttamaan myöhemmin, tilanne vain pahenee. Lopulta kriisin keskellä on kyse luottamuksen herättämisestä.”

Saukkomaa tunnettiin 1990-luvulla muun muassa Kouri-kauppoja pöyhineenä tutkivana toimittajana. Niihin aikoihin verrattuna median kärkkäys ainakin nopeissa jatkojutuissa ja kriisiraportoinnin intensiivisyydessä on lisääntynyt, hän pohtii.

”Siihen aikaan ei lähdetty ensimmäisen jutun perään niin vauhdikkaasti ja aggressiivisesti kuin nyt lähdetään, eli jatkojutut olivat vähäisempiä.”

Kun joku oli kanveesissa, ei menty samalla vauhdilla etsimään lisää, Saukkomaa sanoo.

”Toimittaja näkee tilanteen vain oman juttunsa näkökulmasta, mutta kohde taas kohtaa mielettömän pyörteen, joka näyttäytyy hänelle täysin arvaamattomana luonnonvoimana.”

Manu Haapalainen

livi Anna Masso joutui median hampaisiin Suomenlahden kummallakin puolella. Nyt tulevaisuus näyttää valoisamalta. Masso on aloittamassa työt kiinteistövälittäjänä.

rakastajattarena. Ensiksi Massoa syytti presidenttiparin suhteen rakoilusta juorulehti *Kroonika*, ja sen jälkeen asiaan tarttui muu virolaislehdistö, *Postimeehen* tapaisia laatulehtiä myöten.

Masson elämässä alkoi vajaan vuoden mittainen jakso, josta toipuminen on edelleen kesken. Ura ei ole palannut raiteilleen. Koulutusta vastaavan työn saaminen on ollut vuosien 2014 ja 2015 mediamyllytyksen jälkeen mahdotonta, Masso sanoo.

Masson mukaan hänelle ei ole koskaan selvinnyt, mistä huhut hänen ja Ilveksen läheisestä suhteesta lähtivät liikkeelle.

”Ne olivat täysin perättömiä. Mikään toiminnassani ei antanut mahdollisuutta edes mihinkään väärinkäsitykseen”, Masso sanoo nyt.

Tammikuussa 2015 huhumylly kuitenkin lähti uusille kierroksille, kun suomenkielisessä *Todellinen Tallinna* -blogissa julkaistiin lisää väitteitä Massosta. Tekstissä spekulointiin, pyrkisikö Viron johto vaikuttamaan siihen, että Suomeen saataisiin **Erkki Tuomiojan** (sd.) tilalle Nato-myönteisempi ulkoministeri.

Masso ja Viron Suomen-suurlähettiläs **Margus Laidre** nostettiin blogissa Ilveksen taustapiruiksi, joiden ohjailemina presidentti ja Viron hallitus olisivat viemässä myös Suomea Nato-myönteisemmille vesille. Masso mainitaan tekstissä jälleen Ilveksen neuvonantajana ja ”mahdollisena tyttöystävänä”.

Ylen Viron-kirjeenvaihtaja jakoi *Todellisen Tallinnan* blogitekstin Facebook-seinällään. Kohun uudesta aallosta järkyttynyt Masso kehotti omalla Twitter-tilillään virolaisvaikuttajia ole-

maan antamatta kirjeenvaihtajalle haastatteluja.

Nyt soppaan tarttui myös Suomen media. Massosta puhuttiin lehdissä sananvapauden vihollisena. Suomen Journalistiliitto tuomitsi Masson twiitin.

Masso sanoo jääneensä mediamylläkössä täysin vaille työnantajansa tukea. Ilveksen julkisesta kuvasta huolehtiminen kuului pr-neuvonantajalle ja kansliapäällikölle. He olivat sitä mieltä, että Masson tilanteeseen ei reagoida julkisesti mitenkään.

Masson mukaan Ilves lähetti Massolle asiaa koskien yhden sähköpostin, jossa hän sanoi ymmärtävänsä, että kyse on Masson maineesta. Julkinen puolustautuminen ei kuitenkaan kävisi päinsä, ”sillä meillä on tärkeämpiäkin asioita”.

”Se ihmetytti, koska uusia juttuja julkaistiin jatkuvasti, ja paine alkoi vaikuttaa myös perheeseeni. Mieheni on Suomesta ja nyt jutut olivat hänenkin sukulaistensa luettavina.”

Masso myöntää, että Ylen kirjeenvaihtajaa koskeva twiitti olisi ”totta kai” pitänyt muotoilla toisin tai jättää julkaisematta.

”Sehän oli kohtalokas. Mutta pidin minusta esitettyjä väitteitä virheellisinä, enkä tajunnut, että vironkielinen twiittini saisi Suomessa saakka huomiota.”

Masso sanoo edelleen ihmettelevänsä myös suomalaisen median toimintaa. Masson mukaan hänestä rakennettiin vapaan sanan vihollinen yhden ainoan varomattomasti muotoillun twiitin perusteella.

”Lehdistä ei kuitenkaan oltu yhteydessä minuun. Minulta ei

pyydetty kommentteja. *Journalistin ohjeiden* mukaan olisi tietenkin pitänyt pyytää.”

Ainoastaan *Suomen Kuvalehti* julkaisi Masson lyhyen haastattelun, jossa hän itse sai kertoa kokemastaan.

Arja Alhon tavoin myös livi Anna Masso on laatimassa kokeimuksistaan kirjan käsikirjoitusta. Sen julkaisusta ei ole toistaiseksi varmuutta. Englanninkielinen teksti kuvaa, millainen negatiiviseen valokeilaan joutuneen sielunmaisema synkimillään on. Teksti perustuu Masson päiväkirjamerkintöihin kohun ajalta.

”Haaskalinnut ovat voittaneet. Mietin itsemurhaa”, Masso kirjoittaa 11. helmikuuta 2015.

”Jäljellä ei ole mitään, ei muuta kuin vihaa ja tyhjyyttä. Energiani on lopussa. (...) Ei ole tahtoa, ei ajatuksia. En halua tehdä mitään. Olen totaalisen murtunut. En tiedä, kumpi on pahempaa, Linnan [Masson työpaikka] vihaa tihkuva hiljaisuus vai ulkopuolen vihantäyteinen meteli, mutta yhdessä ne tappavat minut.”

Helmikuun 28. päivänä Masso pohtii venäläisen toisinajattelija **Boris Nemtsovin** murhaa.

”Minusta itse asiassa tuntuu, että minutkin on tapettu. Tapettu hiljaisuudella ja sulkemalla kaiken ulkopuolelle. Ainoa kosketukseni maailmaan ovat median hyökkäävät tekstit.”

Masso jatkoi töissään helmikuun ajan, mutta työtehtäviä vähennettiin jatkuvasti.

Maaliskuun kolmantena päivänä Masso pyydettiin syrjään

maanantain normaalin aamukokouksen jälkeen.

”Ilman mitään ennakkoaroitusta laitettiin paperit pöytään, ja kerrottiin, että työsuhteeni ja koko virka oli lakkautettu. Sähköpostini oli suljettu jo irtisanomistilanteen aikana.”

Työpaikan menettäminen myös helpotti Masson oloa, sillä olo töissä oli ollut noin kuukauden ajan painajaismainen. Mediakohusta toipuminen kesti pitempään. Masso sanoo, että tapahtunut sattuu edelleen.

”En ole saanut näiden juttujen jälkeen enää koulutustani vastaavaa työtä tai päässyt edes työhaastatteluihin. En ole riittävän vanha eläkkeelle enkä riittävän rikas. Olen menettänyt rahaa ja koteja.”

Masson mielestä on selvää, että media ei ymmärrä omaa valtaansa.

”Media voi ottaa pienen ihmisen ja heittää hänet totaalisen negatiiviseen valoon. Se on elinkautinen tuomio. Nettiaikana negatiivinen julkisuus ei katoa, jos ei ole valtaa puhdistaa Googlea siitä roskasta”, Masso sanoo.

”Politiikassa voi jäädä kiinni vakavasta vihapuheesta tai valehtelusta ja silti jatkaa uraansa. Joku **Aku Louhimies** on niin tunnettu henkilö, että hänet kutsuttiin televisioon keskustelemaan tekemisistään, hänelle annettiin mahdollisuus puolustautua. Minun julkinen lynkkaukseni kesti viikkoja. En saanut mahdollisuutta kertoa omaa näkemystäni.”

Hiukan ennen lehden ilmestymistä Masso kertoo iloisen uutisen. Alkamassa on uusi ura kiinteistönvälittäjänä. ●

Työterveyspsykologi: Median pitäisi eläytyä virheen tehneen ihmisen asemaan

Pirkanmaalla työterveyspsykologina työskentelevä **Marjo Pennonen** toivoo medialta eläytymistä myös virheensä jälkeen median hampaisiin joutuneen ihmisen asemaan.

”Joskus ihminen leimataan otsikoissa, vaikka asiaa oltaisiin vasta lähdössä tutkimaan”, Pennonen sanoo.

”Olisi hyvä miettiä, milloin ja kuinka tarkasti virheitä on tarpeen henkilöidä. Onko tarpeen kaivaa virheen tehneen vuosien takaisia muita mahdollisia mokia esiin? Jokainen voi miettiä tilannetta omalle kohdalleen. Kaikkihan tekevät työssään virheitä.”

Pennosella on työnsä kautta kokemusta julkisuusmyllytykseen joutuneiden auttamisesta. Hän

sanoo, että negatiivinen julkisuus herättää voimakkaan stressireaktion, ajatusten ja tunteiden mylläkän.

Pennonen sanoo, että julkisen häpeän kohteeksi joutunutta vaivaavat pelko tulevaisuudesta ja maineen pysyvistä menettämisestä.

”Päässä pyörii surua ja pettymystä. Stressiin liittyy tyypillisesti ahdistuneisuutta, muistin ja keskittymiskyvyn heikkenemistä, monesti myös uni- vaikeuksia ja psykosomaattisia oireita.”

Toisille julkisen ryöpytyksen kohtaaminen on helpompaa kuin toisille.

”Vaikeuksia voi olla etenkin niillä, jotka ovat hyvin vaativia itseään kohtaan”, Pennonen sanoo.

Pennosen mukaan se, että on hakeutunut julkiseen työhön, ei tarkoita, että automaattisesti kestäisi negatiivista julkisuutta. Harva toimittajakaan on hakeutunut alalle julkisuuden takia, vaikka ammatti onkin julkinen.

Itseä koskevien negatiivisten juttujen lukemista kannattaa Pennosen mukaan välttää, vaikkei se kaikissa tilanteissa helppoa olekaan. Jos työ on julkista, olisi hyvä saada mediakoulutusta.

”Aina on tärkeää muistaa, ettei epäonnistuminen ole yhtä kuin koko ihminen.”

Jos negatiivisen julkisuuden kohteeksi joutuu

ei-julkinen henkilö, tilanne voi olla vielä stressaavampi ja ainakin äkillisempi. Tilanne olisi pyrittävä rauhoittamaan millä keinolla hyvänsä.

”Tarvittaessa kannattaa hakea ihan työterveydestä ammattiapua, ja tietysti koittaa huolehtia unesta, syömisestä ja jaksamisesta, ja siitä, ettei ensimmäiseksi lähtisi hoitamaan tilannetta alkoholilla”, Pennonen sanoo.

”Ajan kuluessa asiat yleensä asettuvat mittasuhteisiinsa. Puhumisen lisäksi asioita voi jäsentää kirjoittamisen ja piirtämisen kautta. Myös katkeruuden tunteita tulee helposti, juuri mediaankin liittyen, koska itse ei voi mitenkään hallita, mitä siellä kirjoitetaan. Olisi hyväksyttävä se, että kaikkeen ei voi vaikuttaa ja alettava miettiä, mitä mielekästä elämässään voisi jatkossa tehdä.”

Työyhteisössä erityisen tärkeää on pomojen tuki, Pennonen sanoo. Hänen mukaansa työpaikan olisi hyvä olla työntekijän tukena mahdollisen irtisanomisen jälkeenkin.

”Organisaatiot hoitavat ihan yt-irtisanomisikin kovin eri tavoin. Joskus lähtemään joutuva yksinkertaisesti jätetään yksin. Jotkut yritykset hoitavat tilanteet hyvin, ja varmistavat, että esimerkiksi työterveydestä saa vielä jonkun aikaa tukea.”

Manu Haapalainen

Paavo Teittinen tutkii laiminlyöntejä ja epäkohtia, koska niin täytyy tehdä

Manu Haapalainen teksti • Touko Hujanen, kuvat

Paavo Teittinen on jäämässä elokuun alkupuolella lomalle, mutta siitä ei tunnu tulevan mitään.

Teittinen mainitsee loman aloittamisen jo haastattelua sovittaessa. Juttutuokio siirtyy seuraavalle viikolle, koska hän yrittää saada kiireisimmät työnsä hoidettua pystyäkseen loppuviikosta jäämään vapaille.

Haastattelun jälkeen hän haluaisi lisätä kommentteihinsa jotakin, mutta se osoittautuu hankalaksi. Puheluaika siirtyy uudestaan ja uudestaan, koska työtä on niin paljon.

Näyttää vahvasti siltä, että loma lykkäätty.

TEITTINEN RAKASTAA TYÖTÄÄN *Helsingin Sanomissa*. Sen hän on kertonut jo haastattelutilanteessa, ja sen viestinvaihtokin todistaa.

Intohimoinen suhtautuminen journalismin tekemiseen ei yllätä. Vuodesta 2014 *Helsingin Sanomissa* työskennellyt

Teittinen on profiloitunut suuritöisten, huolella rakennettujen tutkivien juttukokonaisuuksien kirjoittajana. Teittinen on yhdessä **Katri Kallionpään** kanssa paljastanut kirjailija **Veijo Baltzarin** ympärilleen rakentaman henkilökultin, selvittänyt nepalilaisten ravintoloiden työntekijöiden laajaa hyväksikäyttöä sekä kirjoittanut **Maria Mannerin** kanssa kunniakontrollista ja kunniaan liittyvästä väkivallasta Suomessa.

Kesällä Teittinen palasi hyväksikäyttöteemaan jutussaan siivousalan työntekijöiden karusta kohtelusta.

Isoja projekteja on juuri nyt työn alla kolme tai neljä, Teittinen kertoo. Lisäksi tulevat pienemmät jutut ja sellaiset vinkien selvittelyt, jotka eivät kanna lehtijutuksi saakka.

Vinkkejä tulee paljon, Teittinen sanoo. Aiemmat onnistuneet jutut isossa lehdessä poikivat yhteydenottoja.

"Aiheita, joihin voisi käyttää aikaansa, olisi laidasta laitaan", Teittinen sanoo.

"Totta kai mietin, mitkä aiheet

Helsingin Sanomien Paavo Teittinen, 33, on tuonut työssään esiin muun muassa pimeiden työmarkkinoiden todellisuutta. Teittiselle myönnettiin vuonna 2019 ensimmäisenä toimittajana Asianajajaliiton Oikeusteko-palkinto.

ovat mielestäni niin tärkeitä, että käytän niihin aikaani. Se on osittain nollasummapeliä, koska aikaa on rajallisesti. Pitää miettiä, mihin laitan paukkuja.”

HELSINGIN SANOMAT on suuri lehti, joka käyttää jutuissaan valtaa sekä niiden kohteisiin että aiheista vinkanneisiin. Pettymys voi joskus olla kova, kun tutkiva journalisti ei tartukaan tarjottuun aiheeseen heti.

”Ihmiset kokevat usein aivan aiheestakin, että heitä tai jotakuta heidän läheistään on kohdeltu väärin”, Teittinen sanoo.

”Pitää kysyä, miksi epäkohdan on annettu olla olemassa.

”Meille tulee myös vinkkejä, jotka liittyvät yksittäisen henkilön kokemukseen ilman laajempaa yhteiskunnallista merkitystä. Ne voivat olla ihmisille tosi tärkeitä ja yksilötasolla vaikeita kohtaloita, mutta aina niistä ei ole *Hesarin* jutuksi.”

Lisäksi töitä on niin paljon, että joskus menee aikaa ennen kuin vinkkiä pääsee tutkimaan.

”Ihmiset voivat olla pettyneitä jo siitä, että minkä takia et ole vielääkään perehtynyt tähän asiaan. Se on ymmärrettävää. Toki toimin nopeasti, jos vinkattu asia on aivan ilmeisen tärkeä ja merkitykseltään suuri.”

TEITTINEN PÄÄTYI TOIMITTAJAKSI sattumalta. Hän oli muuttanut Helsinkiin lukemaan oikeustiedettä ja tullakseen ihmis- ja perusoikeuksiin erikoistuneeksi juristiksi. Piti hankkia kesätyö. Ystävänsä vinkistä reilu parikymppinen ensimmäisen vuoden opiskelija haki *Taloussanomien*. Lehti otti tuolloin kesureikseen nuoria myös media-alan ulkopuolelta. Pystymetsästä uutistyöhön astunut Teittinen tiesi heti löytäneensä oman alansa. Hän sanoo, ettei ole vakavasti harkinnut *Taloussanomien* ensimmäisen työpäivänsä jälkeen mitään muuta työtä.

”Ymmärsin aika pian, että tässä työssä on koko maailma auki. Toimittajantyö antaa mahdollisuuden käsitellä melkein mitä tahansa aihetta, päästä siihen syvälle, ja kertoa siitä lukijoille.”

Tärkeitä ovat myös arvot. Teittinen hakeutui oikeustieteelliseen kiinnostuksesta yhteiskunnallisiin epäkohtiin. Sama halu ohjaa aiheiden valintaa nyt *Helsingin Sanomissa*.

”On palkitsevaa, jos pystyy nostamaan

tärkeinä pitämiään asioita julkiseen tietoisuuteen”, Teittinen sanoo.

”Yksi median tehtävistä on yhteiskunnallisten epäkohtien tutkiminen ja paljastaminen. Siksi koitan pyrkiä rakenteiden tasolle. Että juttu ei kertoisi esimerkiksi yksittäisten ravintolatyöntekijöiden ahdingosta, vaan niistä asioista yhteiskunnassamme, jotka ovat mahdollistaneet sen ahdingon, ja sen, ettei siihen ole puututtu. Pitää kysyä, miksi epäkohdan on annettu olla olemassa.”

Teittinen ei ehtinyt opiskella oikeustieteellisessä pitkällekään, mutta aikoo valmistua lähitulevaisuudessa.

”Oikeustiede on hyvin pedanttia hommaa, ja tarkkuus on tärkeää myös tutkivassa journalismissa. Ei voi olla suurpiirteinen siinä mitä sanoo ja väittää. Joskus voi olla apua myös siitä, että ymmärtää valtiosääntöoikeutta, rikosoikeutta tai eurooppaoikeutta.”

SYVÄLLE RAKENTEISIIN MENEVÄN journalismin tekemiseen tarvitaan paitsi osaamista, viitelsiäisyyttä ja intohimoa, myös resursseja.

”Meillä on hyvät esimiehet ja toimituksen johto, jotka luottavat toimittajiinsa ja antavat aikaa tehdä vaativia juttuja.”

Esimerkiksi heinäkuussa ilmestyneen, siivousalan epäkohdista kertovan *Sunnuntai*-sivujen jutun valmistelu alkoi syksyllä samaan aikaan, kun Teittinen ja Kallionpää viimeistelivät Baltzar-juttuaan.

”Yksittäisen jutun kanssa voi mennä jopa vuoden verran, mutta vuoteen mahtuu jaksoja, joissa sille ei tapahdu juuri mitään ja edistän muita juttuja.”

Myös juttujen häntä on usein pitkä. Teit-

тинен kertoo edelleen saavansa kyselyitä esimerkiksi siitä, missä nepalilaisissa ravintoloissa voi syödä tukematta lounasteleilläään riistoa.

Hän myös pitää joskus yhteyttä lähteiden kanssa vielä jutun ilmestymisen jälkeen.

”Mutta julkaistuihin teksteihini en mielellusti palaa. En lue niitä niiden julkaisemisen jälkeen. Pelkään löytäväni virheen tai heikosti perustellun tai huonosti kirjoitetun kohdan.”

Teittinen sanoo, että tietolähteiden kanssa on tärkeää muistaa roolien selkeys ja toisaalta vuorovaikutus.

”En ole psykologin tai ystävän roolissa vaan toimittajan. Mutta silti on tärkeää suhtautua ihmisiin empaattisesti. On tärkeää, että ihminen huomaa, että toimittajalla on aikaa hänelle, ja että tämä on aidosti kiinnostunut kuulemaan hänen tarinansa, eikä vain hakemassa juttuunsa traagista ihmiskohtaloa tai raflaavaa sitaattia. Kun lähteelle saa luotua turvallisen ympäristön, monet ihmiset ovat tosi halukkaita kertomaan tarinansa.”

Lähteen kanssa on pystyttävä luomaan empatiaan perustuvan suhde, jotta kaikkia tämän kertomia asioita voidaan käydä kriittisesti läpi.

”Pitää pystyä esittämään kriittisiä kysymyksiä, varmentamaan kertomuksen pitävyyttä. Se on kaikkien etu, että juttu on vahva. Myös lähteen.”

Tutkivan journalistin työhön usein liitettyä sankariklangia Teittinen sanoo hieman vierastavansa.

”En määrittele itseäni tutkivaksi toimittajaksi vaan vain toimittajaksi.” ●

Paavo Teittinen ylistää Helsingin Sanomien toimituskulttuuria ja työyhteisöä. ”Olisin paljon huonompi toimittaja ilman kollegoitani, erityisesti Maria Manneria.”

Paavo Teittiselle on tärkeää tehdä
tutkivien hankkeiden lisäksi perin-
teisempää uutistyötä. "Koen, että
nämä tukevat toisiaan. Uutiset saat-
tavat johtaa vinkkeihin ja laajempiin
juttuihin."

Alan Rusbridger haaveilee puolueettomammasta brittilehdistöstä ja uutismedian uudesta normaalista

Manu Haapalainen, teksti

”Rahoituksen löytyminen ei tulevaisuudessa ole uutisorganisaatioille itsensänselvyyttä, ei edes BBC:lle”, **Alan Rusbridger** huokaa.

66-vuotias *The Guardianin* pitkäaikainen päätoimittaja (1995–2014) on kuluvaan vuoteen kirjoittanut paljon BBC:n merkityksestä Britannian demokratialle. Vuodenvaihteen tienoilla huolenaiheeksi nousi pääministeri **Boris Johnsonin** ajatus siitä, että BBC:n lupamaksurahoituksesta pitäisi luopua. Se tarkoittaisi BBC:n rahoituksen leikkaamista.

”Olisi hulluutta kajota valtakunnan ainoaan tukevalla pohjalla seisovaan uutiskoneistoon. BBC kuuluu niihin harvoihin asioihin, jotka liimaavat riitaista kansaamme yhteen.”

Koronaviruspandemian aikana Johnsonin ehdotus on ”onneksi” painunut taka-alalle, mutta Rusbridger uskoo, että siihen palataan, kun epidemiatilanne hellittää ja elämä normalisoituu. Perustelut BBC:n heikentämiselle kuulostavat samoilta kuin Suomessa, jossa kaupallisten media-yhtiöiden Medialiitto on ajanut kavennuksia Ylen toimintaan.

”Ihmiset luottavat BBC:hen. Mutta moni mediatalo näkee hyötyvänsä siitä, että yleisradioyhtiötä heikennettäisiin.”

Lisäksi Brexit heikensi myös BBC:tä, Rusbridger sanoo.

”Kiistely EU-erosta oli niin vimmaista, että Brexitin kannattajat näkivät BBC:n neutraalin uutisoinnin euromyönteisenä propagandana. EU-mieliset taas puhuivat Brexit Broadcasting Corporationista. Uutisten tekeminen voi olla epäkiitollista hommaa, vaikka sen tekisi hyvin.”

ALAN RUSBRIDGER ON 3. ja 4. syyskuuta järjestettävän Helsinki Ethics Conferencen puhuja. Konferenssi käsittelee eettisiä kysymyksiä mediassa, viestinnässä ja pr-toiminnassa. Verkon välityksellä esiintyvä Rusbridger aikoo omassa puheessaan käsitellä demokratian, luottamuksen ja eurooppalaisen yhtenäisyyden suhdetta.

Britanniassa käsitteistä on mahdoton puhua puhumatta Brexitistä.

”Meitä painaa pandemian aiheuttama epävarmuus siitä, millaista elämää vaikkapa ensi

Englantilainen toimittaja Alan Rusbridger on puhujana Helsinki Ethics -konferenssissa syyskuun alussa.

”BBC kuuluu niihin harvoihin asioihin, jotka liimaavat riitaista kansaamme yhteen.”

vuonna elämme. Mutta olemme epävarmoja myös siitä, miten selviämme EU:sta irtauduttuamme”, Rusbridger sanoo.

”Vimmaisimmin Brexitiä ajaneet lehdet ovat lakanneet kirjoittamasta siitä, sillä nyt on selvää, että se vahingoittaa talouttamme.”

ENGLANTILAINEN LEHDISTÖ on pitkään jakautunut konservatiivipuolueen ja labourin lehtiin. 2000-luvun kuluessa konservatiivimedian vaikutusvalta on kasvanut ylivoimaiseksi, Rusbrid-

ger toteaa. Hän sanoo oman ajattelunsa viime vuosina muuttuneen. Ehkä olisi hyvä, että maassa olisi enemmänkin BBC:n kaltaisia puolueettomia uutisorganisaatioita.

”Kysymys on siitä, millä lukijoiden luottamus voitetaan. Olen alkanut ajatella, että uutistoimituksen ja uutispäätoimittajan täytyisi olla poliittisesti neutraaleja, vaikka lehti ehkä tunnustaisikin väriä muissa osioissaan. Lukijan epäluulo herää, jos uutisosasto on vasemmalle tai oikealle kallellaan.”

Puhe kiertyy takaisin siihen, kuka tulevaisuudessa haluaa kuluttaa mediaa, ja miksi. Koronaepidemia on lisännyt kansalaisten tiedontarvetta, mutta pitkäaikainen trendi on Britanniassa ollut kansan mediasuhteen kyynistyminen.

”Luulen, että alkavan vuosikymmenen aikana media-alan on pohdittava perusteellisesti, miksi ja millä rahalla uutisia tehdään. Ihmiset tuntevat maailman hajoavan ympäriltään, ja etsivät keinoja ymmärtää, mitä tapahtuu. Siksi ihmiset haluavat lehtiä ostaa, eivät siksi, että haluavat antaa lisää vaikutusvaltaa tabloidimoguli **Rupert Murdochille**”, Rusbridger sanoo.

Rusbridger huomauttaa, että journalistit itse ymmärtävät kyllä työnsä tärkeiden tiedonsaannin ja demokratian kannalta.

”Mutta hahmottavatko lukijat, mitä he menettävät, jos lehtiä kuolee? Kaikki ymmärtävät, että jos kukaan ei maksa terveydenhuollosta, yhteiskunta on pulassa. Mutta meidän työemme on yhteiskunnalle yhtä tärkeää kuin ambulanssikuskien.”

Rusbridger sanoo, että kyse on palvelutehtävästä. Media-alan on vakuutettava päättäjät tarpeellisuudestaan, jotta ala ei katoa vanhojen, romahtavien rahoitusmallien mukana. Nykytilanne, jossa monen lehden taustalta löytyy ainoastaan tuloksesta kiinnostunut suuryritys, ei voi kestää.

”Tulee esimerkiksi pandemia ja romahduttaa mainostulot. Omistaja haluaa voittonsa, ja irti sanoo toimittajia. Lukijoilla on sen jälkeen taas vähemmän luettavaa, ja vähemmän syitä maksaa lehdestä”, Rusbridger summaa.

”Uutismedian on oltava jatkossa ehkä enemmän julkisesti tuettua, tai voittoa tavoittelematonta tai jotain, mitä emme vielä hahmota.” ●

Helsinki Ethics Conference 2020. 3.–4.9. Hotel Kämp
Lisätiedot: helsinkiethics2020.com

Paikallislehden kehittämisen täytyy olla muutakin kuin maksumuurin pystyttäminen

Marja Honkonen, teksti • Ilona Savitie, kuva

Verkkosivu-uudistus ja maksumuuri. Niistä paikallislehden digikehittäminen usein alkaa ja niihin se liian usein myös jää, sanoo Ylä-Satakunnan päätoimittaja ja toimitusjohtaja **Jukka Huikko**.

Uudistaminen kannattaisi aloittaa toimituksen tukipalveluista ja siitä, että kaikki järjestelmät toimivat jouhevasti yhteen.

”Paikallislehden tärkein juttu on kuitenkin journalismi, ja toinen iso asia näkyvyyden tuottaminen mainostajille. Niihin pitää olla resursseja. Kaikki muu on enemmän tai vähemmän tukipalvelua”, Huikko sanoo.

HUIKKO ON JOHTANUT PARKANON, Karvian ja Kihniön paikallislehteä reilun vuoden ja pannut sen toiminnan uusiksi. Taloushallinto ulkoistettiin ja mainosten valmistus automatisoitiin niin, että osa ilmoittajista voi tehdä ilmoitukset itse. Mainospaikkoihin paketoitiin mukaan verkkonäkyvyyttä. Paperilehden ilmestymispäivät vähenivät yhteen, mikä pienensi jakelukuluja. Verkkoon tehdään sisältöä päivittäin.

Huikon mukaan tavoitteena on, että paikallislehti olisi alueensa suosituin sivusto. Ja siihen suuntaan on päästy.

”Verkkoliikenteen kävijämäärä on tasaista, ja se on kasvanut paljon. Siinä olemme onnistuneet.”

Digikehittämisen tueksi lehti on hakenut ulkopuolista rahoitusta. Keväällä se haki ja sai 5000 euroa Googlelta, joka jakoi koronan vuoksi hätärahoitusta pienille ja keskisuurille julkaisuille. Elokuussa varmistui Business Finlandin 63200 euron rahoitus.

”Sen avulla voimme aikaistaa kehitystoimia, joita oli ajateltu parin vuoden päähän”, Huikko kertoo.

GOOGLEN KORONARAHAA sai peräti kahdeksankymmentä suomalaista toimitusta maakuntalehdistä pieniin paikallislehtiin.

”Kaikki uudet, digisiirtymään tarkoitetut rahoituslähteet ovat lehtikentässä tervetulleita – erityisesti paikallislehdissä, jotka tarvitsevat ulkopuolista kehittämistukea”, Sanomalehtien liiton järjestöpäällikkö **Ilona Hannikainen** sanoo.

Business Finlandilta uusien tuotteiden kehittä-

Jukka Huikko, 40, siirtyi Ylä-Satakuntaan Joutsan Seudun tuottajan paikalta, missä hän ehti vetää yhden digikehityshankkeen. Se oli osa insinööriäustaisen Huikon opinnäytettä ylempää ammattikorkeakoulututkintoa varten.

miseen tarkoitettua koronarahoitusta on saanut parikymmentä paikallislehtiä kustantavaa yritystä, yhteensä noin 1,4 miljoonaa euroa. Lehtien saamat rahoitukset vaihtelevat kymppitonnilta sataantuhanteen euroon.

Rahan lisäksi paikallislehdiltä puuttuu digikehittämiseen tarvittavaa aikaa ja osaamista, Hannikainen sanoo. Ongelma koskee etenkin pieniä kustantajia. Konserneilla voi olla omat kehittämiseen erikoistuneet työntekijänsä, mutta jos koko yhtiössä on viisi työntekijää, mukaan ei välttämättä mahdu montaa tekniseen puoleen erikoistunutta osaajaa.

”Jos ulkopuolista rahoitusta ei tule, digikehitys on yksittäisten tekijöiden mielenkiinnon ja osaamisen varassa. Hyvinkin pienillä panoksilla voidaan saada hyvää aikaiseksi, mutta se vaatii sitä, että se on jollekin intohimoasia”, Hannikainen sanoo.

YLÄ-SATAKUNNAN DIGIUUDISTUS on sujunut melko kivuttomasti, toistaiseksi ilman irtisanomisia. Huikon mukaan vaikeinta on ollut toimenkuvien

pohtiminen uusiksi. Uudistusta on tehty yhdessä toimituksen kanssa, jotta jokainen ymmärtää, miksi muutokset ovat välttämättömiä.

Jälkiviisaudella Huikko miettisi uusiksi sitä, kuinka paljon uusia toimintoja testataan ennen niiden julkaisua. Toisaalta vain kokeilemalla näkee.

Sillä asenteella hän hankki viime keväänä leh- tensä pilottihankkeeseen Ylen kanssa. Huikko oli ennen korona-aikaa päätoimittaja **Jouko Jokisen** kanssa samassa tilaisuudessa, ja ehdotti yhteistyötä alueuutisten tekemisessä.

”Ehdotin, että saisimme paikalliset ja valtakunnalliset uutisotsikot sivuillemme – ja miten se olisi helppo toteuttaa. Ja he toteuttivat sen sitten sillä tavoin.”

Samaan aikaan muu kaupallinen lehdistö kampanjoi julkisen palvelun rajoittamisen puolesta.

Huikko pitää keskustelua Yle-lain muuttamisesta terveenä, mutta ei koe, että yhtiö olisi paikallislehtien kanssa samalla apajalla.

”Jos täältä maakuntalehti tai Yle tekee uutisen, se on jo melkein uutisen aihe.” ●

Hakukoneoptimointi tuo artikkelille lukijoita – näin varmistat, että oma juttusi nousee hakutulosten kärkeen

Inka Ikonen, teksti • Tuomas Ikonen, kuvitus

Moni artikkeli löytää lukijansa hakukoneiden avulla. Hakukoneoptimointi (Search Engine Optimization, SEO) auttaa parantamaan artikkelin sijoitusta hakutuloksissa. Hakukoneoptimointi toimii linkkinä jutun ja lukijan välillä, ja hyvin hakukoneoptimoitu juttu voi elää Googlessa ja muissa palveluissa jopa vuosia. Tiedotusvälineet alkavat myös ymmärtää hakukonenäkyvyyden tärkeyden, joten toimittaja voi erottautua hakukoneosaamisellaan.

Optimointi on tärkeä taito erityisesti palvelujournalismia tuottaville lifestyle-toimittajille, koska esimerkiksi terveysaiheita ja reseptejä haetaan erityisen paljon.

Neljä vinkkiä hakukoneoptimointiin

1. Valitse avainsana

Mieti, millä sanalla tai sanoilla ihminen hakisi juttuasi hakukoneessa. Se on juttusi *avainsana*. Avainsana voi olla yksi sana, kaksi sanaa tai jopa lause – lausehaut yleistyvät koko ajan.

Jos teet juttua esimerkiksi verenpaineesta, avainsanasi voi olla verenpaine, verenpainemittari, verenpaineen mittausta tai verenpainelääkkeet. Valitse avainsana näkökulman ja sisällön mukaan.

Oikean avainsanan valinta on tärkeintä. Jos kukaan ei hae valitsemallasi sanalla, optimointi on turhaa. Eri työkaluilla voit tarkastella, kuinka usein eri sanoja haetaan. Helpoimpia käyttää ovat Googlen Keyword Planner sekä Ubersuggest ja Keywordtool.io.

2. Tarkista kilpailutilanne

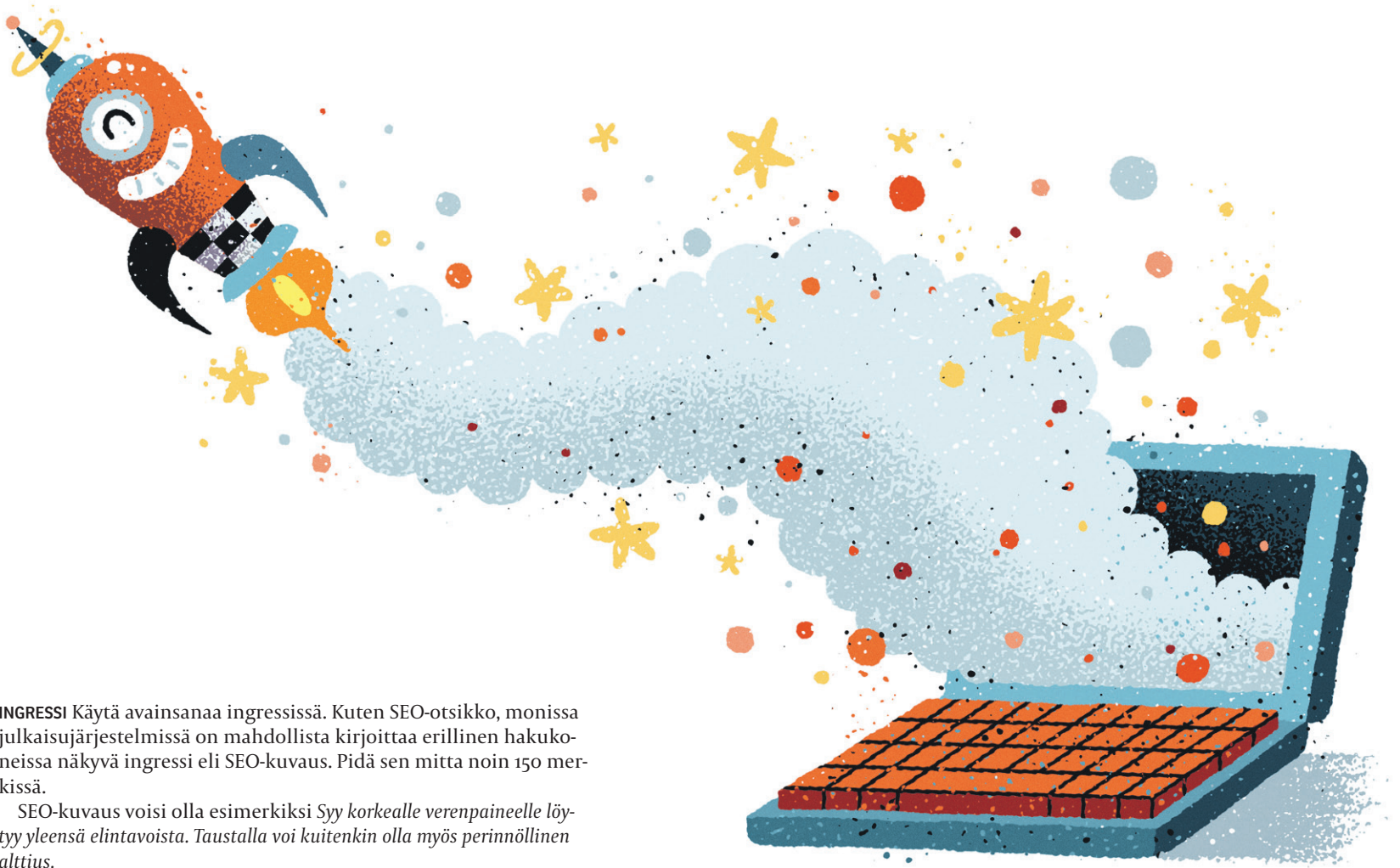
Kun olet valinnut avainsanan *verenpaine*, tee pieni kilpailijatutkimus. Hae hakukoneesta sanalla verenpaine ja katso, mitä hakutuloksiin nousee. Miten voit erottautua jutullasi muista?

3. Optimo

Hakukonerobotti ”lukee” artikkelia samalla tavalla kuin ihmislukija. Ihmislukijan huomio kiinnittyy ensimmäisenä otsikkoon, joten hakukonerobotti arvottaa sen tärkeimmäksi. Tästä syystä avainsanan pitäisi löytyä jo otsikosta. Seuraavaksi tärkeimmät elementit robotille ovat ingressi, väliotsikot ja leipäteksti.

OTSIKOT Käytä avainsanaa jutun otsikossa, mieluiten sen alussa. Monissa julkaisujärjestelmissä on mahdollista kirjoittaa myös erillinen hakukoneissa näkyvä SEO-otsikko. Käytä avainsanaa myös siinä. Muista, että kirjoitat juttua hakutulossivua selaavalle lukijalle. Kirjoita houkutteleva otsikko, jonka mitta on korkeintaan 70 merkkiä, jolloin se näkyy hakutulossivulla kokonaan.

SEO-otsikko voisi kuulua vaikkapa näin: *Onko verenpaine koholla? 6 vinkkiä, joilla saat sen kuriin.*

INGRESSI Käytä avainsanaa ingressissä. Kuten SEO-otsikko, monissa julkaisujärjestelmissä on mahdollista kirjoittaa erillinen hakukoneissa näkyvä ingressi eli SEO-kuvaus. Pidä sen mitta noin 150 merkillä.

SEO-kuvaus voisi olla esimerkiksi *Syy korkealle verenpaineelle löytyy yleensä elintavoista. Taustalla voi kuitenkin olla myös perinnöllinen alttius.*

LEIPÄTEKSTI Käytä valitsemaasi avainsanaa väliotsikoissa, leipätekstin alussa ja keskellä niin, että teksti kuitenkin kuulostaa yhä luonnolliselta. Hakukone ymmärtää suomenkielisten sanojen taivutusmuotoja. Avainsana on hyvä esiintyä ainakin muutaman kerran. Älä kuitenkaan liioittele, hakukone voi rangaista siitä! Jos jutun tunkee liian täyteen avainsanaa, hakukonerobotti voi tulkita jutun roskasisällöksi ja sulkea sen hakukoneista kokonaan eli se ei indeksöi artikkelia ollenkaan. Tällöin puhutaan keyword stuffingista eli ylioptimoinnista.

KUVAT Hakukonerobotti ymmärtää vain tekstiä. Älä siis kirjoita sisältöä kuviin tai käytä pelkkää videota. Kuvankin voi optimoida. Käytä avainsanaa kuvan tiedostonimessä, kuvatekstissä ja kuvan vaihtoehtoisessa nimessä, joka näkyy silloin, kun kuva ei jostain syystä lataudu.

LINKITYS Artikkelit, joissa on linkkejä, nousevat hakutuloksissa korkeammalle. Upota leipätekstin varrelle ja jutun loppuun linkkejä muihin sivuston juttuihin. Leipätekstissä voit upottaa juuri johonkin tiettyyn kohtaan tai sanaan luonnollisesti sopivia linkkejä.

4. Päivitä

On tärkeää seurata jutun kehitystä hakukoneissa ja arvioida, mikä jutussa toimii ja mikä ei. Tässä auttaa web-analytiikka, joka antaa tietoa esimerkiksi jutun lukuajasta.

Sijoitus hakutuloksissa voi pudota, jos hakukoneen algoritmi muuttuu, hakutuloksiin nousee muita sivuja tai jutun sisältö vanhenee. Juttua voi päivittää ja monipuolistaa erilaisin elementein, kuten videoilla, uusilla linkeillä, kuvilla tai infografiikalla, jolloin se nousee hakutuloksissa uudelleen. ●

! NÄIN MEDIATALOT HYÖDYNTÄVÄT HAKUKONEOPTIMOINTIA

Head of AI Jaakko Lempinen ja web-analyytikko Ari Levola, Yle:

Hakukoneoptimoinnin rooli ymmärretään Ylessä hyvin. Tavoitteemme on, että sisältömme ovat löydettävissä mahdollisimman laajasti. Siksi hakukoneet ovat oleellinen liikenteen lähde ja tarkkailemme kävijäliikennettä säännöllisesti. Strategia SEO:n suhteen on panostaa erityisesti tekniseen optimointiin sekä sivuston ja sisältöjen kehitykseen.

Meillä kotona -sivuston toimituspäällikkö Emmi Nissi, A-lehdet:

Meille SEO-työ on ollut aina tärkeää. Digitoimitus optimoi tarkkaan jutut, jotka tulevat todennäköisesti olemaan haettuja. Juttuja tehdään jonkin verran SEO-kärjellä. Mietimme esimerkiksi sitä, millaisia paljon haettuja reseptejä meiltä puuttuu. Myös tonttuoven tai kukkafoccian tapaisten ilmiöiden taustalla on SEO-työtä: täytyy miettiä etukäteen, millä hakusanalla juttu tulevaisuudessa löydetään.

Kiihdyttämö-tiimin liiketoimintapäällikkö Annina Penonen, Otava:

Tiimimme tehtävä on kehittää naiskohderyhmäsivustoja eli *Annaa*, *Kaksplus-saa* ja *Kotiliettä* kävijämäärällisesti ja kaupallisesti. Tuemme toimituksia erityisesti hakukoneoptimoinnissa: huollamme vanhoja sisältöjä ja seuraamme hakutrendejä. Sivustoille hakukonenäkyvyys on tärkeää. Esimerkiksi ruokasisältöjen osalta toimitukset mieltävät hakukoneoptimointia sesonkien mukaan eli millaisia reseptejä haetaan vaikkapa kevään juhlakaudella tai joulun alla.

Johanna Törn-Mangs leder Svenska Yle in i en renässans med lyssnande mediekonsumenter.

"Poddar ger radion ett lyft, vi lever i ljudmediernas nya guldålder"

Johan Svenlin, text ● Karl Vilhjálmsson, foto

För drygt tio år sedan skulle snart sagt alla Yle-journalister lära sig att skriva nyheter. Medievanorna höll på att ändra och det fanns ett enormt behov av skrivna nyhetsartiklar på webben. Traditionella medier, som radio och tv, ansågs av många experter vara lika dödsdömda som pappers-tidningen. "Webben först" blev slagordet på mediehusen och kollisionen mellan privatägda medier och statliga Yle var ofrånkomlig.

I tio års tid har gnabbet pågått, men i höst kommer riksdagen att behandla ett lagförslag som ska begränsa Yles publicering av innehåll i textform. Lagförslaget initierades efter att Medieförbundet för ett par tre år sedan lämnat in ett klagomål till EU-kommissionen om att Yles verksamhet på webben bryter mot EU:s regler om statsstöd. Enligt **Johanna Törn-Mangs**, direktör för Svenska Yle sedan juli i år, är Yle väl rustat för en eventuell förändring.

"Vi har redan under några års tid flyttat över tyngdpunkten från textbaserade artiklar till video och audio. Det finns goda förutsättningar för oss att anpassa oss till en eventuell lag."

Själv har hon en lång bakgrund som skrivande journalist. Under studietiden i början av 1990-talet arbetade hon som *Studentbladets* Åboredaktör och fortsatte journalistbanan som frilansare på bland

annat Yle direkt efter sin magisterexamen i ekonomi. Även om hon valde att studera ekonomi vid Åbo Akademi hade hon en klar målsättning att bli journalist.

”Jag blev personligen överraskad över att flera uppfattade att de inte blev hörda.

Johanna Törn-Mangs,
direktör och ansvarig utgivare för Svenska Yle

"Redan som 14-åring bestämde jag mig för att bli journalist. En familjebekant, som själv var journalist, rekommenderade mig att studera det som intresserade mig, eftersom vägarna till journalistyrket är många."

Efter några år som frilansare blev hon anställd på *Hufvudstadsbladet*, där hon arbetade på olika redaktioner och befattningar åren 1995–2012. De sista två åren, då på KSF Media, var hon digital chef innan hon hoppade över till Svenska Yle. Där följdes två år som webbchef av tre år i USA som korrespondent och webbproducent som i sin tur följdes av tre år som mediechef innan hon i april i år utsågs till direk-

tör och ansvarig utgivare för Svenska Yle. Företrädaren **Marit af Björkesten** trappade ner efter åtta år i direktörsstolen.

Törn-Mangs vill inte hålla med om att hon nu nått toppen av sin karriär.

"Jag är inte typen som planerar sin karriär. Däremot har jag lätt att bli ivrig inför nya arbetsuppgifter och under åren har jag pendlat mellan chefsjobb och reporterjobb, eftersom de varit intressanta."

Nu är hon ivrig på att leda Svenska Yle och säger att hon sökte jobbet av flera orsaker.

"Dels är det ett spännande jobb där vi får utveckla nya former av medieinnehåll och dels känns det meningsfullt att arbeta i kärnan av public service. Coronakrisen har igen visat på det stora behovet av kvalitetsmedier. Dessutom har Svenska Yle en viktig roll för gemenskapen inom Svenskfinland."

Även om finlandssvenskar på många håll uppfattas som en enhetlig grupp finns det en stor spridning av intressen bland de finlandssvenska mediekonsumenterna. Det blir tydligt, inte minst genom den återkommande diskussionen om musikutbudet i Yle Vega.

"Vegas lyssnare är till största delen mellan 35 och 100 år och har förstås olika preferenser och vanor. Det intressanta med satsningar på poddar är att de också ger ett tillskott för vår traditionella radiopublik. En bra podd har ett genomarbetat jour-

Skrivna webbartiklar har de senaste tio åren varit en känslig fråga mellan de privatägda mediehusen och statliga Yle. I höst ska riksdagen ta ställning till lagförslaget som begränsar Yles publicering av nyhetstexter på webben. "Vi har god beredskap att anpassa oss till en eventuell lag, eftersom vi under de senaste åren har flyttat fokus på webben till video och audio, där vi har en stor kompetens inom huset", säger Johanna Törn-Mangs.

nalistiskt innehåll eller en manusskriven berättelse, precis som ett bra traditionellt radioprogram."

UTBUDET AV PODDAR kommer att breddas, inte minst för publik nedåt i åldrarna.

"Vi utvecklar nya poddar, bland annat sådana som riktar sig till barn. I USA pågår en trend där unga allt mer väljer att lyssna på prat i stället för musik. Det är en trend som vi vill bejaka."

Liksom många andra mediehus har Yle under 2000-talet genomfört många personalreformer, som tårt på personalen.

"Nu har vi en organisation som fungerar

bra. Det finns gott om samarbete mellan olika redaktioner och genrer."

De missförhållanden som timanställda på Svenska Yle beskrev i Journalistens granskande artiklar under vårvintern har hör-sammats och är, enligt Törn-Mangs, på väg att bli åtgärdade.

"En del problem var kända från tidigare, men jag blev personligen överraskad över att flera uppfattade att de inte blev hörda. Vi gör årligen flera personalundersökningar som brukar visa att medarbetarna till allra största delen är ivriga och nöjda."

Journalistens granskning fick stort gehör både inom och utanför Yle och har

nu lett till tre konkreta åtgärder inom Svenska Yle.

"Vi bestämde att vi skulle börja ha regelbundna utvecklingssamtal också med viss-tidsanställda. På bolagsnivå har vi börjat gå igenom alla avtal för att se att de uppfyller kraven. Dessutom har vi fastanställt två nyhetsreportrar och en reporter på X3M."

Hon ser också en positiv trend i att unga återfått tron på journalistiken som yrkesval.

"Vi hade 200 ansökningar till sommarjobben i år så det finns gott om unga människor som vill jobba med journalistik", säger Johanna Törn-Mangs. ●

Ansvarig tjänsteman redo avveckla minoritetsstödet i dess nuvarande form

Jeanette Björkqvist, text ● Heli Saarela, grafik

Sedan 2016 har Kultur- och undervisningsministeriet haft utdelningen av mediernas minoritetsstöd på sitt bord. Nu hoppas den ansvariga tjänstemannen att stödet som sådant avvecklas och slås ihop i en allmän mediepott.

Minoritetsstödet, som delas ut till nyhets- och materialproduktion på minoritetsspråk, har under de fyra år det funnits legat på regeringsrådet **Satu Paasilehtos** bord. Det var här det landade då tidigare trafik- och kommunikationsminister **Anne Berner** (C) beslöt att flytta minoritetsmediernas pengar till Kultur- och undervisningsministeriet.

”Det var inte vår vilja att ta ansvar för de här pengarna, och min åsikt har varit att det här stödet borde ses över och reformeras. Nu hoppas vi att den arbetsgrupp som under Trafik- och kommunikationsministeriets ledning har i uppgift att fundera över mediestödsfrågan överlag kommer att ta ställning också till detta stöd i sin slutrapport”, säger Paasilehto.

Hon betecknar i och för sig stödet till medieproduktion på minoritetsspråk som viktigt, men i sin nuvarande form fungerar det inte. Främst handlar det enligt henne om att den här specifika summan är för liten, och om att mediefältets behov av ekonomiskt stöd överlag är en fråga som gäller alla landets medier. Därför borde alla pengarna behandlas som en helhetsfråga.

”Jag anser att Trafik- och kommunikationsministeriet har bättre verktyg att se på mediernas aktuella kris ur ett större perspektiv. Men så länge det inte finns en ny lösning så fortsätter vi naturligtvis sköta den här utdelningen. Nästa år delas de här pengarna sannolikt fortfarande ut av oss i den form som stödet nu har haft.”

En eventuell farhåga om att ett specifikt minoritetsstöd riskerar ätas upp eller försvinna om det underställs ett allmänt mediestöd förstår hon. Men då är det upp till dem som behöver ett sådant stöd att lobba för sin sak.

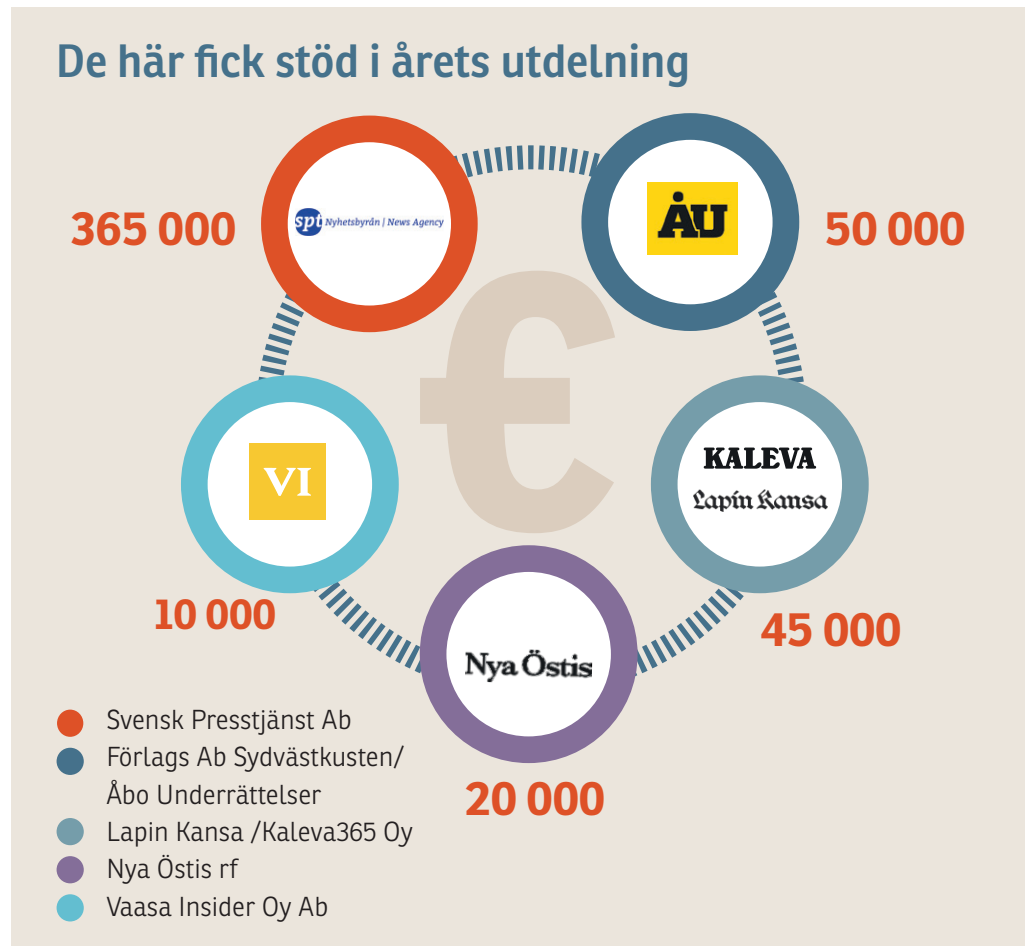
”Det säger jag alltid till dem som ansöker: De behöver argumentera och lobba för varför de behöver pengarna.”

FÖR EN DEL av de finlandssvenska bidragsmottagarna har just minoritetsstödet i allra högsta grad varit relevant under de fyra år det existerat. Det gäller inte minst Nyhetsbyrån SPT, som tog över den numera nedlagda Finska notisbyråns (FNB) position på det finlandssvenska mediefältet och som sedan sin födelse har varit den överlägset största stödmottagaren.

”Trafik- och kommunikationsministeriet har bättre verktyg att se på mediernas aktuella kris ur ett större perspektiv.

Satu Paasilehto, regeringsråd
Undervisnings- och kulturministeriet

Både i fjol och i år fick SPT exempelvis 365 000 euro i stöd, vilket är en betydande del av nyhetsbyråns årliga budget på knappt en miljon euro. Det nya i årets ansökan var att SPT inte nämner Svenska Yle som en potentiell samarbetspartner i annat än språkstödsfrågor. Nu beskriver man i stället att ”SPT balanserar och nyanserar bil-

den av samhället i egenskap av motpol till Svenska Yle.”

Förutom SPT har en handfull andra mediehus delat på den återstående delen av den sammanlagt 500 000 euro stora stödpotten. En ny aktör i årets utdelning var publikationen *Vaasa Insider*, som fick ett stöd på 10 000 euro. *Nya Östis* stödsumma ökade i år med 4 000 euro jämfört med i fjol. Nytt var det dessutom att *Ny Tids* ansökan sänkades och att tidskriften därmed blev utan minoritetsstöd.

”Vi missade deadline eftersom vi trodde att den skulle vara på hösten, så som den var 2019. Det var ju fel och ytterst beklagligt, men det finns inget vi kan göra åt den saken”, säger chefredaktör **Janne Wass**.

Ny Tids budget för papperstidningen säger han är ganska i balans, men det uteblivna stödet som legat på över 20 000 euro hade behövts för att upprätthålla utrikesbevakningen på nätet.

”Den kommer att lida och det kommer att synas. Men vi tar nya tag och ser till att hinna med nästa år.” ●

Vad väljer just du bort från historien?

Jag var knappast den enda som blev lättad när coronan äntligen började ge vika för andra nyheter. Det vill säga när det gick att berätta något som hade med annat än pandemin att göra. Själv satt jag på material från Somalia som jag inte hade hunnit göra ut före uppräkningsen av nya fall tog över nyhetsflödet, och mitt i begynnande global hysteri kändes inte de tidlösa historierna från Somalia speciellt relevanta.

På grund av pandemin har det varit svårt för journalister att resa.

Det mesta som går ut i nyheterna idag, och precis som den här kolumnen, tangerar ändå coronan på något sätt, och det är förstås helt naturligt. Samtidigt händer det enorma saker som inte direkt har något med viruset att göra, och som just nu riskerar att falla under radarn.

PÅ MITT BEVAKNINGSOMRÅDE kan jag nämna just Somalia, där terrorgruppen al-Shabaab igen visar framfötterna före ett viktigt val. De attackerade ett hotell på Lido-stranden i Mogadishu, ett hotell jag gick förbi flera gånger i januari. För under ett år sedan hyllades Etiopiens premiärmi-

nister med Nobelpriset, nu skjuter han upp det otroligt viktiga valet på obestämd tid. I Zimbabwe håller det två år efter det hoppfulla valet på att gå käpprätt åt helvete. Inflationen ligger på flera hundra procent och regimkritiker grips på ett sätt som snart går att jämföra med den framlidne **Robert Mugabes** tyranni. I Moçambique har militanta som säger sig vara lojala till IS tagit över en av landets viktigaste hamnar.

Inget av det här har fått nämnvärd uppmärksamhet i västerländsk media. Det är förstås helt förståeligt, men samtidigt är det skrämmande att så mycket som tidigare hade fått uppmärksamhet nu faller bort. Journalistiken är det första utkastet till historien sägs det ju, och idag känns det mer relevant än någonsin att minnas.

PÅ GRUND AV PANDEMIN har det varit svårt för journalister att resa, och frågan är hur länge det dröjer tills resor och rapporter som var möjliga före pandemin, är normala igen. Det leder onekligen till att nyhetsflödet i världen blir mer likriktat och beroende av nyhetsbyråer.

Därför önskar jag att fler journalister vågade vara lite annorlunda.

Så, har du möjlighet, lägg in det där lilla icke-coronarelaterade telegrammet i slutet av TV-sändningen. Eller låt den där ena reportern göra en lite större grej på sin idé, trots att det inte direkt har att göra med pandemin. Historien tackar.

Liselott Lindström ● Skribenten är Afrikastranger för Yle och SVT, bosatt i Nairobi

FÖRE DEADLINE

Publicistseminariet i Hangö ställdes in – ny chans nästa sommar

Det skulle bli det bästa seminariet på flera år, en rivstart på nyhetsåret som skulle återväcka de finlandssvenska journalisternas, journaliststuderandenas och andra glada mediedebattörers intresse att nätverka, reflektera över världen och journalistikens utmaningar. Och festa till lite.

Publicistförbundets och Hangö sommaruniversitetets gemensamma årliga seminarium skulle arrangeras på pensionat Tellina i Hangö den 4–5 september.

På programmet fanns rikssvenska grävande journalister, finländska Nordenkorrespondenter och riksdagsledamöter. Det skulle vara paneldebatter, fri diskussion och även stand up. Sedan kom coronan.

"Det är trist att avboka men i dagsläget kommer

vi inte att kunna arrangera en sådan tillställning som vi visionerat. Men vi kommer igen, den planering som gjorts är duglig även nästa sommar", säger **Janne Strang**.

Janne Strang är medlem i Publicistförbundets styrelse och den som i år hade ansvar för arrangemanget – ett jobb som påbörjades tidigt på vintern.

"Tanken med seminariet är att folk ska kunna nätverka, diskutera journalistik och också umgås under lite friare former. Nu var läget inte rätt att genomföra en större nysatsning på evenemanget."

Strang tror inte att arrangörerna tappar i momentum.

"Möjligen är vi klokare om ett år och kan då tala djupare också om hur journalisterna rapporterade om coronan."

Mediespråk är ett annat seminarium som många studerande och journalister ser fram emot. Datum för nästa seminarium är den 22–23 januari 2021 och platsen Academill i Vasa.

Arrangör är Svensk presstjänst Ab. När den här artikeln går i tryck pågår arrangemangen.

Innehållsproducenten **Catariina Salo** säger att man förmodligen kommer att tangera coronabevakningen och coronans inverkan på de finlandssvenska medierna.

"Afrikarapporteringen är ett annat möjligt ämne liksom den svenskspråkiga servicen vid Journalistförbundet och förstås Black lives matter-fenomenet. Det ska i alla fall handla om aktuella frågor ur journalistisk och språklig synvinkel."

Tommy Pohjola

FOKUS

Ravitoimittaja Ada Pykäläniemen jutuissa hevonen on pääosassa

Marja Honkonen, teksti • Meeri Utti, kuva

”Raviurheilu on hyvin miehinen ja vanhoillinen urheilulaji. Siksi arvostan sitä, että haastateltavat ovat valmiita avaamaan minulle oman elämänsä ja kotinsa. Juttukeikat ovat minulle hirvittävän tärkeitä”, kertoo vuodesta 2014 raviurheilusta kirjoittanut *Hevosurheilun* toimittaja **Ada Pykäläniemi**.

”Keikoille valmistaudun aina hyvin. Olen tutkinut hevosen sukutaulun ja aiemmin tehdyt jutut, kysynyt kollegoilta mahdollisia muistoja sekä tietysti googlannut. Raviurheilusta kirjoittaessa hevonen on kaiken keskiössä. Se on se, joka urheilee, mutta koska se ei osaa ihmisten kieltä, jonkun pitää välittää sen kokemuksia.

Olin useamman vuoden meidän Vermo-vastaava: olin joka keskiviikko ja mahdolliset lauantait raveissa, ja tein STT:n myös raviuutiset.

Ravivedonlyönnin en anna vaikuttaa työhöni koskaan. Pelaaminen on silti oleellinen osa raviurheilua: ilman pelaaamista ei ole raveja, ja ilman hevosia ei ole raveja, eikä pelaaamista. Ne muodostavat pyhän kolmiyhteyden.

Suuri yleisö ei tiedä, miten suurta huolta hevosista pidetään. Se surettaa minua journalistina. Montaa hevosta hoidetaan ja huolletaan enemmän kuin **Tero Pitkämäkeä**.” ●

Ada Pykäläniemi on työssään kiertänyt paljon Etelä-Suomen raviratoja. Tutuin niistä on kuitenkin Vermon ravirata Espoossa. Taustalla ohjastaja Iikka Nurmonen.

Ville Eloranta ● Twitter: @ville_eloranta
Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kielenhuollosta
vastaava toimittaja ja suomen kielen lautakunnan
jäsen.

Oletko koskaan vierailnut Terveysterveystieteen laitoksella?

Jos ei tiedä, kirjoitetaanko sanapari yhteen vai erikseen, on vähemmän kiusallista kirjoittaa yhteen. Moni on oppinut tällaisen ohjenuoran koulussa, mutta kyllä suositusten vastaisista yhdyssanoistakin mahtuu maailmaan paljon huutoa.

Ehkä helpoin tapa saada pelihousut ratkeamaan on kirjoittaa ”32-vuotta” tai ”50-metriä”. Tällaisia kömmähdyksiä ei yleensä näe hyvin toimitetuissa julkaisuissa, mutta hieman tavallisemmalla näyttäisi niiden genetiivimuotoinen lähisukulainen, kuten ”20-kilon hauki”. Näihin tapauksiin saattaa johtaa hämääntyminen sellaisista samaa merkitsevistä muodoista kuin 20-kiloisen hauki, mutta viiva on myös genetiivissä tarpeeton. Pitäisi siis kirjoittaa 20 kilon hauki.

Joskus asiat voi oppia ikään kuin liian hyvin. Kun on omaksunut ohjeen, jonka mukaan kirjoitetaan yhteen esimerkiksi *Espanjan-matka*, voi epähuomiossa kirjoittaa vaikkapa ”Syyrian-sota”. Yhdyssanasääntö ei kuiten-

kaan koske sotia, vaan tulisi kirjoittaa *Syyrian sota*.

Yhdysrakenteet vaikuttavat joskus leviävän paikkoihin, joissa alkaa tuntua, ettei kirjoittaja enää lainkaan tiedä sääntöjen perusteita. Esimerkiksi *Terveystieteen ja hyvinvoinnin laitoksen* saamassa kirjoitusasussa ”Terveystieteen- ja hyvinvoinnin laitos” on selvästi unohtunut, että yhdysmerkki symboloi toistamatta jätettävää yhdysosan osaa (*henkilö- ja poliisiautot* = *henkilöautot ja poliisiautot*). Siis ”Terveystieteen ja hyvinvoinnin”?

New Yorkin -matkan tapaiset rakenteet taas lienevät johtaneet siihen, että välillä näkee sentyyppisiä virittelyjä kuin ”poltetun maan -taktikka”, jossa riittäisi kirjoittaa sanat erilleen ilman yhdysmerkkiä.

Ihmettelin muuten taannoin sosiaalisessa mediassa, kenestä Nikosta nyt puhutaan. Lopulta selvisi, että ”Nikon D3000-kamera” viittasi Nikon-kameraan, jonka malli on D3000 – siis *Nikon D3000* -kamera. Välillä on väliä.

TUTKITTUA

Kameradroonit ovat jo osa sanomalehtien arkea

Uuden tutkimuksen mukaan useimmat isot suomalaiset sanomalehdet omistavat ja käyttävät kameradrooneja. Tutkimuksen on laatinut joukko Jyväskylän yliopiston journalistiikan tutkijoita.

Tulokset julkaistiin heinäkuussa *Media and Communication* -lehdessä. Tutkijat haastattelivat vuosina 2019 ja 2020 puhelimitse kahdeksankymmenen merkittävimmän suomalaisen sanomalehden uutistoimituksia. Tältä pohjalta he arvioivat, missä tahdissa ja millä laajuudella lehdistö on ottanut kameradroonit käyttöön.

Kansainvälisesti droonien käyttö yleistyi kokeilunhaluisimmissa uutistoimituksissa vuosina 2010–2014. Suomessa uusi teknologia siirtyi alan harrastajilta ensin lähinnä suuriin julkaisuihin ja niistä edelleen pienempiin. Tutkimuksen perusteella varhaisin omaksuja oli *Helsingin Sanomat*, joka käytti kameradroonia ensimmäisen kerran tammikuussa 2012. Kaksi

vuotta myöhemmin ne alkoivat levitä muihin toimituksiin, ja vuosikymmenen jälkipuoliskolla vuosi vuodelta ne omaksuttiin yhä laajemmin.

Vuonna 2017 droonin hankki ensimmäinen melko pienilevikkinen lehti, *Raahen Seutu*. Alkuvuodesta 2020 vain kolmella viidestätoista suurimmasta sanomalehdestä ei ollut omia kameradrooneja. Keski-suurista lehdistä noin puolet oli lähtenyt mukaan varusteluun. Tutkituista lehdistä pienimmät eivät omistaneet drooneja.

Useimmat droonin omistavat toimitukset käyttävät niitä viikoittain. Yleisiä kuvausaiheita ovat maankäyttö, festivaalit ja luonto, mutta monenlaisia luoviakin käyttötapoja esiintyy. Kolmannes lehdistä tilaa droonikuvaa uutis-

toimitusten ulkopuolisilta freelancereilta. Osa toimituksista katsoo, että omaa droonia ei tästä syystä edes tarvita. Toisaalta teknologian omaksumista on hidastanut myös epävarmuus koskien Suomen ja EU:n säädöksiä.

Juha Matias Lehtonen

Freelance-toimittaja ja tietokirjailija Ville Hänninen, 44, on aloittanut Journalistisen kulttuurin edistämistätiön puheenjohtajana. Hän on toiminut Jokesin hallituksessa vuodesta 2015 lähtien. Hänninen on erikoistunut muun muassa sarjakuviin, kuvituksiin ja kirjallisuuteen. Jokesin myöntämät apurahat rahoitetaan pääosin Kopiosto-korvauksista.

Hyvä apurahahakemus on kuin uutinen, sanoo Jokesin uusi puheenjohtaja Ville Hänninen

Miten aiot kehittää Jokesin toimintaa?

Aion jatkaa jo pitkään tehtyä kehitystyötä. Parin viime vuoden aikana olemme mietineet paljon rooliamme säätiönä. Joissain asioissa se on kasvanut merkittäväksi. Vuosittain apurahoihin budjetoidaan 1,6 miljoonaa euroa. Jaamme paljon apurahoja toimittajille esimerkiksi julkaisujen tekemiseen ja koulutukseen. Koko ajan mietitään, mitä painotetaan ja mikä ihmisiä voisi tulevaisuudessa kiinnostaa. Esimerkiksi journalistien tukirahaston toiminnan käynnistäminen viime vuonna mediatalojen ja alan liittojen kanssa oli tärkeää.

Onko kurssien, työskentelyapurahojen ja stipendien nykyinen jakosuhde oikea?

Maailma vaikuttaa nyt meihin enemmän kuin me siihen. Koronatilanteen vuoksi olemme joutuneet perumaan monia koulutuksia, ja jakosuhde elää vähän sen mukaan, mikä pystytään toteuttamaan. Koko kevään hoin, että elo-syyskuussa tiedämme enemmän. Jaa-a, sanon nyt.

Uskotko, että pandemia muuttaa toimintaa pysyvästi?

En usko. Pandemian jälkeen saatetaan kyllä kokeilla enemmän etäkoulutuksia. Uskon kuitenkin, että ihmiset haluavat kohdata toisiaan. Aivan yhtä tärkeää kuin opettaminen on, että ihmiset kohtaavat vertaisiaan ja oppivat heidän kanssaan.

Miten pandemia on vaikuttanut jakopottiin?

Tähän mennessä sillä ei ole ollut suurta vaikutusta tämän vuoden Kopiosto-kertymään. Tapahtumat vaativat kuitenkin keväällä nopeaa reagoitua. Jaoimme 40 free-

lancerille 5800 euron korona-apurahat, ja hakijoiden määrä oli huomattava. Myös normaalissa keväthausa hakemusten määrä oli suuri. Korona-apurahaan emme olleet tietenkään varautuneet. Kun päätimme siitä, ei ollut tietoa hallituksen tai muiden säätiöiden toimista. Ainakin itse koin, että oli suoranainen hätä, miten kukaan pääsee kevään yli. Kaikki symbolisetkin eleet tuntuivat tärkeiltä.

Kuinka ahkerasti journalistit hakevat Jokesin apurahoja?

Suhteellisen ahkerasti, mutta kannattaisi hakea ahkeramminkin. Rahaa on kuitenkin hyvin jaossa. Ymmärrän, että voi olla hankala päästä töistä koulutuksiin. Osalla toimittajista voi myös olla hakemuksen tekemisen pelkoa. Hyvä apurahahakemus ei kuitenkaan ratkaisevasti eroa klassisen uutisen kaavasta. Siinä kerrotaan olennainen tiivistä ja elävästi, tärkein ensin.

Tuleeko apurahoista yhä tärkeämpi tapa rahoittaa journalismia?

Kyllä suunta siltä vaikuttaa. Oletan, että myös suurissa säätiöissä mietitään, mikä rooli niillä voisi olla journalistisissa hankkeissa. Tämä on pieni maa, ja laatujournalismi on kovilla. Moni tärkeä aihe jää käsittelemättä.

Olet itse freelancer. Kuinka tärkeitä apurahat ovat sinulle?

Täysin keskeisiä. Työajastani iso osa menee kirjojen tekemiseen. Se on hommaa, joka ei taloudellisesti kannata, mutta jota pidän kulttuurisesti tärkeänä.

Marja Honkonen

Skeidaa tai kuole

Olin ensimmäistä kertaa uutistoimittajana Satakunnan Kansassa kesäsovimuksella vuonna 2010. Aiempaa toimittajakokemusta olin ehtinyt kerätä ylioppilaslehdistä ja pienistä kulttuurijulkaisuista, joihin olin kirjoittellut uutisten sijaan lähinnä ylitylyteltyjä gonzo-reportaaseja muun muassa mummouden ja kylähulluuden olemuksesta. Päivälehtien uutiskäytäntöjen suhteen tunsin itseni untuvikoksi.

Kerran istuin vuoropöydälläkin kanssa alkuilasta deskissä, kun printtilehteen menevää artikkelia oikolukeva keski-ikäinen kollega alkoi huhuilla apua tyhjän toimituksen toiselta laidalta. Toinen keski-ikäisoletettu toimittaja oli kirjoittanut jutun, jossa käytettiin oikolukijalle outoa sanaa.

"Onko tämä nyt varmasti ihan oikein", kollega kailotti aution avokonttorin pöytien yli ja alkoi lukea juttua ääneen.

Jutussa esiteltiin skeidausta nuorison suosikiharrastuksena. Kunnanisätkin oli nyt saatu ymmärtämään skeidauksen merkitys, ja uuden puiston myötä skeidaamisen edellytykset Satakunnassa paranisivat. Toimittajan haastattelema pikkupoika kertoi skeidanneensa jo vuosia.

Maakunnan harrastuksista vieraantuneena tiedustelin varmuuden vuoksi, onko artikkelilla mitään tekemistä ulostamisen kanssa. Vuoropöydälläkö repesi. Vuosien rullalautailun tuomalla kokemuksella osasin tarjota oikolukijalle valistuneen korjauksen.

Se kesä meni pitkälti opetellessa, mutta ainakin yhtenä iltana sain olla asiantuntija. Epäselväksi tosin jäi, harrastetaanko satakuntalaisissa lähiöissä vilpittömästi skeidausta, vai halusiko joku vain kiusata toimittajaparkaa.

Jantso Jokelin

Kirjoittaja on freelance-toimittaja ja kirjailija.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEEN JOURNALISTI@JOURNALISTIILITTO.FI

Journalistiliiton puheenjohtaja Hanne Aho veti liiton hallituksen kokousta torstaina 20. elokuuta Helsingin Hakaniemessä. Iso osa hallituksen jäsenistä osallistui kokoukseen etäyhteyden kautta.

JOURNALISTILIITTO EDELLYTTÄÄ KASVOSUOJIEN KÄYTTÖÄ JÄSENTILAISUUKSISSA

Marja Honkonen, teksti ● Heli Saarela, kuva

Journalistiliitto alkaa edellyttää kasvosuojien käyttöä omissa tilaisuuksissaan koronavirusepidemian vuoksi. Liitto tarjoaa maskit osallistujille.

Linjaus koskee kaikkia jäsentilaisuuksia, kuten kokouksia ja koulutuksia, palvelujohtaja **Simon Huldén** kertoo. Jos kasvosuojaa ei halua käyttää, vaihtoehtona on osallistua etänä.

Maskisuosituksen lisäksi liiton tilaisuudet aiotaan järjestää turvavälit takaavissa tiloissa, ja turvallisuuskäökulmat otetaan huomioon esimerkiksi ruokailun järjestämisessä.

Joitain tilaisuuksia on tästä huolimatta jouduttu perumaan. Esimerkiksi risteilynä toteutettavaksi aiottu luottamusmiesten konserniseminaari ei toteudu.

Huldénin mukaan peruutuksilla on ollut suuri vaikutus liiton toimintaan. Etäyhteydet eivät korvaa tapaamista kasvokkain.

"Tässä ajassa näkee, miten paljon toimintamme perustuu sille, että ihmiset kohtaavat toisensa."

LIITON JÄSENYHDISTYKSET päättävät omien tapahtumiensa järjestelyistä itse. Esimerkiksi Helsingin seudun journalistit ja Radio- ja televisiotoimittajien liitto kertovat seuraavansa sekä liiton että viranomaisten ohjeita.

RTTL valmistautuu paraikaa keväältä syksyyn siirtyneeseen edustajakokoukseensa, johon osallistuville on varattu maskit, suojakäsineitä, käsidesiä ja riittävästi tilaa kokoussalissa turvavälien pitämiseen, toiminnanjohtaja **Anneli Salmivaara** kertoo.

Myös HSJ:n toiminnanjohtaja **Tuula Krzywacki** kertoo yhdistyksen suosittelevan maskien käyttöä. Tarvittaessa niitä saa tapahtumapaikalta.

Maskipakkoa kummankaan yhdistyksen tilaisuuksissa ei kuitenkaan tällä hetkellä ole.

HSJ jatkaa syksyn tapahtumien järjestelyjä tois-

taiseksi normaalisti. Niitä on tänä syksynä paljon, sillä käytännössä kaikki kevään tilaisuudet siirrettiin syksyyn.

Krzywackin mukaan koko ajan punnitaan esimerkiksi sitä, pitääkö joidenkin tapahtumien osallistujamäärää rajata tai miten ne voitaisiin järjestää osin tai kokonaan etänä. Iso kysymysmerkki ovat esimerkiksi HSJ:n satavuotisjuhlat, jotka oli määrä pitää joulukuun alkupuolella.

"Tilanteen paheneminen on ollut pettymys. Ihan varmasti jäsenistö jo toivoisi, että pääsisi tapahtumiin, tilaisuuksiin ja retkille."

JOURNALISTILIITON TALOUTEEN pandemia ei toistaiseksi ole juuri vaikuttanut. Talous- ja hallintojohtaja **Helena Vistin** mukaan esimerkiksi jäsenmaksutuotot ei ole notkahtaneet merkittävästi alan lomautuksista huolimatta. Toisaalta tapahtumakulut ovat vähentyneet. ●

BLACK ISOLLA B:LLÄ

Georg Floydin murhasta laajentunut Black Lives Matter -liike sai ison joukon toimituksia tekemään pienen mutta merkittävän muutoksen ja kirjoittamaan sanan "black" B-kirjaimen isolla.

Kesäkuun puolivälissä muutoksen tekivät *USA Today* ja sen 260 paikallislehteä, *Los Angeles Times*, NBC News, MSNBC ja *BuzzFeed*. Heti perään uutistoimisto Associated Press (AP) ilmoitti tyylikirjassaan, että "vastedes AP kirjoittaa sanat Black ja Indigenous (alkuperäinen) isolla kirjaimella viitatessaan rodulliseen, etniseen ja kulttuuriseen identiteettiin." *The New York Times* liittyi rintamaan heinäkuussa.

ISOLLA B:LLÄ ON PITKÄ HISTORIA. Sosiologi ja kansalaisoikeusaktivisti **W.E.B. Du Bois** vaati 1920-luvulla kustantajia käyttämään isoa kirjainta sanassa "negro". Kirjeessään *Encyclopedia Britannicalle* hän piti "pienen kirjaimen käyttöä kahdestatoista miljoonasta amerikkalaisesta ja kahdesta sadasta miljoonasta muusta ihmisestä henkilökohtaisena loukkauksena".

"Sana 'black' isolla kirjoitettuna viittaa afrikkalaiseen alkuperään. Pienellä kirjoitettuna se on pelkkä väri," kirjoitti journalismin professori **Lori Tharps** *The New York Times*issa vuonna 2014. Nyt hän toistaa Du Boisin lähes sata vuotta sitten tekemän vaatimuksen. "Me olemme ihmisyhteisö, joka ansaitsee viittauksen isolla kirjaimella. Me emme puhu ihmisten ihonväristä, me puhumme kulttuurista."

Entä sitten valkoiset? On vähintäänkin kyseenalaista, muodostaako valkoinen valtaväestö Yhdysvalloissa yhtä etnistä tai kulttuurista ryhmää.

Koska valkoinen ylivalta perustuu vain ihonväriin, se kirjoitetaan edelleen pienellä kirjaimella. Iso W vai pieni w tuntuu juuri nyt olevan melkoisen spekuloinnin kohde.

Samalla keskustelu epätasa-arvosta ja rasismista on kuumentunut monissa toimituksissa. *Los Angeles Times*issa puhuttiin jo toimituksen sisäisestä kapinasta, kun mielenosoitusten uutisointi keskittyi joidenkin toimittajien mielestä liiaksi mellakoihin ja ryöstelyyn. "Me emme voi jatkuvasti syöttää pääosin valkoiselle lukijakunnallemme uutisia, jotka vain vahvistavat heidän ennakkoluulojaan", kirjoitti lehden elokuvakriitikko **Sonaiya Kelley**.

TOIMITUSTEN KAPINASSA on ollut kyse osittain vähemmistöihin kuuluvien työntekijöiden, erityisesti päällikköiden vähäisestä määrästä. Kyse on myös siitä, miten etnisiä vähemmistöjä käsitellään mediassa ja kuka jutut pääsee tekemään.

*Los Angeles Times*in 90 hengen kaupunkitoimituksessa on yksi musta reporteri, editori ja kolumnisti. "Jos numeroita katsoo, olemme tietääkseni yhtä edustava toimitus kuin muutkin suuret media-yhtiöt USA:ssa," sanoi lehden päätoimittaja National Public Radion mukaan. "Mutta mitä tulee edustavuuteen suhteessa Los Angelesin väestöön, olemme kaukana siitä missä meidän pitäisi olla."

*Washington Post*in journalisteista yhdeksän prosenttia on mustia tai afrikkalais-amerikkalaisia. Lehden ammattiosaston mukaan naiset ja ei-valkoiset saavat keskimäärin huonompaa palkkaa kuin miehet ja valkoiset. Värilliset naiset saavat toimituksessa keskimäärin 35 prosenttia eli 30 000 dollaria vähemmän vuosipalkkaa kuin valkoiset miehet. ●

Syksyllä voi taas keskittyä työnhaun sijaan opiskeluun

Journalistiliiton suositus kesätyöntekijöiden rekrytoinnin aikataulusta on saamassa jatkoa. Viimevuotiseen tapaan mediatilat sitoutuvat avaamaan ensi kesän työntekijöiden haut vasta tammikuussa.

Myös pienempiä ja keskisuuria toimijoita pyydettiin tänä vuonna mukaan ja suositus tulee olemaan viime vuotta kattavampi.

Journalistiliitto keräsi keväällä kyselyllä kokemuksia uudesta suosituksesta ja palaute on ollut lähes poikkeuksetta positiivista. Kyselyyn vastasi 83 suomenkielistä ja neljä ruotsinkielistä opiskelijaa. 88 prosenttia vastaajista kertoi suosituksen helpottaneen työnhakua, eikä useiden hakujen päällekkäisyyttä koettu ylivoimaisen raskaana.

Kesän kestäneen viestinvaihdon ja maanlaajuisen soittokierroksen jälkeen selvisi, että päätoimittajakin ovat olleet suositukseen tyytyväisiä. Uusi suositus on määrä julkaista syyskuun alussa.

Pätkätyöläiset ja opiskelijat voivat keskittyä nyt päällä oleviin töihin, projekteihin ja opintoihin. Työnantajan tai työntekijän ei tarvitse vielä lokakuussa yrittää ennustaa ensi kesän tarpeitaan.

Suositus on hyvä esimerkki siitä, miten liitto kuuntelee jäsentensä toiveita ja pyrkii aktiivisesti parantamaan opiskelijoiden ja pätkätyöläisten asemaa työmarkkinoilla.

Laura Forsén

Kirjoittaja on Journalistiliiton opiskelijatoiminnasta vastaava työntekijä.

Juha Rekola ● Kirjoittaja on Journalistiliiton kansainvälinen asiamies.

Asiantunteva toimittaja tallensi piano- ja urkumusiikkia

MUSIIKKITOIMITTAJA LEENA SANTALAHTI
21.2.1943 HEINOLA – 23.5.2020 ESPOO

Yli 40 vuotta Ylessä klassisen musiikin parissa työskennellyt **Leena Santalahti**, ent. **Suppanen**, os. **Marttunen**, kuoli 77-vuotiaana sairauden uuvuttamana espoolaisessa hoivakodissa.

Sibelius-Akatemian solistiselta linjalta valmistunut Santalahti aloitti työt Ylessä vuonna 1962 radion nuotistossa. Työ radion Taidemusiikkiosaston toimittajana alkoi vuonna 1971 ja jatkui piano- ja urkumusiikin tuottaja-toimittajana Musiikkiosastolla. Sieltä Santalahti jäi eläkkeelle vuonna 2006.

Santalahden rauhallinen ja lämmin puhetyyli, hillitty esitystapa ja musiikkituntemus saivat esimerkiksi *Näistä levyistä en luovu* ja *Äänirauta* -ohjelmien kuuntelijoilta runsaasti kiitosta. Hän tuotti radion kantaneuhoille piano- ja urkumusiikkia, jota levy-yhtiöt harvoin julkaisivat.

Santalahti kirjoitti pitkään myös musiikkiarvosteluja muun muassa *Länsiväylään*.

Santalahti toimi radion toimitusosaston luottamusmiehenä 1980-luvulla. Kunnallispolitiikkaan hän osallistui Espoon kulttuurilautakunnassa ja oli mukana Heinolan valtuuskunnassa.

Leenalle rakas ja monille kollegoille ja ystäville tuttu ja vieraanvarainen rentoutumispaikka oli kesämökki Virolahden Pyterlahdessa, sen kuuluisien kalliolouhosten kainalossa, säveltäjä **Uuno Klamin** synnyinmaisemassa.

Tuovi Putkonen

Kirjoittaja on Leena Santalahden sisar ja toimittaja.

Energinen kirjallisuuden kääntäjä

SUOMENTAJA TARJA ROINILA
27.1.1964 JYVÄSKYLÄ – 19.5.2020
HELSINKI

Suomentaja, taiteilijaprofessori **Tarja Roinila** kuoli toukokuussa pyöräilyonnettomuudessa Helsingin Herttoniemessä.

Hän suomensi espanjasta, ranskasta ja saksasta ja toimitti käännösrunoutta. Suomalais-saksalaisessa kodissa kasvanut Tarja suomensi viime vuosina etenkin itävaltalaisen **Thomas Bernhardin** tuotantoa. Useihin käännöksiinsä hän kirjoitti valaisevat jälkisanat. Tekeillä oli myös kääntämistä koskeva esseekokoelma.

Tarjalla oli kyky verbalisoida työtään ja jakaa ymmärrystään. Hän piti keväällä käännöskurssia Helsingin yliopistossa ja suunnitteli jo seuraavia espanja- ja saksatyöpajoja.

Vuonna 2014 hän liittyi vasta perustettuun KAOS ry:hyn, Suomen freelance-journalisteihin kuuluvaa Kääntäjien ammattiasetusta. KAOSlaiset tunsivat hänet inspiroivana työpajanvetäjänä.

Tarja oli innokas kääntäjäyhteisön jäsen ja piti äänekkäästi kääntäjien puolta. Hän tähdensi, että kirjallisuudenkääntäjän täytyy voida elää tuloillaan eikä ilmaistyötä pidä tehdä. Ystäviään hän kuitenkin auttoi auliisti ja toimi mielellään ateljeekriitikkona.

Tarja Roinila rakasti voimakkaita värejä. Hänellä tuntui olevan loputtomasti energiaa, eikä sellaista asiaa ollutkaan, jota hän ei olisi uskaltanut lähteä opettelemaan. Läheisille hän oli empaattinen ystävä, joka rohkeni paljastaa myös omat heikot kohtansa.

Alice Martin

Kirjoittaja on suomentaja ja WSOY:n kustannustoimittaja.

Uutismies ja kupletisti

TOIMITTAJA JANNE LINNOVAARA
15.6.1970 JÄMSÄNKOSKI – 28.5.2020
HELSINKI

Toimittaja **Janne Linnovaara** kuoli 49-vuotiaana äkilliseen sairauskohtaukseen kotonaan Helsingissä.

Tampereen yliopistossa tiedotusoppia opiskellut Janne sai kesätoimittajakokemusta *Warkauden Lehdessä*, *Länsi-Uusimaassa*, *Hämeen Sanomissa* ja lopulta kesällä 1998 Suomen Tietotoimistossa (STT), josta tuli hänen journalistinen kotinsa 22 vuodeksi.

STT:n toimituksessa Janne oli kotimaantoimituksen reportterina ja toimitussihteerinä luotettava ja osaava. Hän oli poikkeuksellisen pidetty työyhteisössään ja kykeni uutiskiireen keskelläkin rentoutamaan kollegoidensa tunnelman vähäeleisen humoristisilla lausahduksillaan. Monet kesätoimittajasukupolvet saivat tuntumaa uutistoimistotyöhön juuri Jannen opastuksella.

Kitaransoitto ja laulujen tekeminen olivat Jannen rakkaita harrastuksia, jotka pysyivät läpi työvuosien. Trubaduuriin ykkösestradi oli joka syksy STT:n vuosijuhlissa, jossa hän esitti kirjoittamiaan kupletteja uutistyöstä ja toimituksen arjesta. Esitys oli uutistoimiston välle aina juhlien kohokohta. Hän osasi käsitellä työelämän pulmallisikin asioita ironian ja itseironian keinoin.

**Jukka Annala
ja Pekka Pohjolainen**

Kirjoittajat ovat Janne Linnovaaran ystäviä ja työkavereita.

Porilainen monilla mausteilla

TOIMITTAJA JUHA-PEKKA LAMMI
28.8.1953 PORI – 13.4.2020 TAMPERE

Urheilutoimittaja **Juha-Pekka Lammi** (J-P) kuoli 66-vuotiaana pitkään sairastettuaan.

Lammi uhmasi stereotypioita ja ennakkoluuloja. Hän nautti hähdyttämisestä – olivat keinoina sitten hiusväri, kolmen sentin sormenkynsi, hersyvä hekotus tai laadusta tinkimätön journalismi.

Lammin leipälajeja olivat ravit, jääkiekko ja pohjoismaiset hiihtolajit. Avoimena persoonana hän sai haastattelemistaan urheilijoistakin usein ihmisen esiin kuoren takaa.

Porilaisuus oli J-P:n brändi, vaikka hän teki 36 vuotta töitä tamperelaisessa *Aamulehdessä*, mistä hän jäi eläkkeelle vuonna 2016. Toimituksessa hän tuki kollegoitaan 1990-luvun vaikeina aikoina toimituksen pääluottamusmiehenä.

Vaihtelevissa elämäntilanteisakin Lammi oli aina antaumuk-

sellinen isä. Kesällä 1980-luvun alkupuolella hän putosi saareissa sijainneen mökin katolta murtaen paremman kätensä kyynärvarren.

Huonommalla kädellään reserviupseeri sompaili itsensä ja kaksi nuorta tytärtä saaresta mantereelle. Seuraavat pari viikkoa hän vietti hyvällä omallatunnolla vuokravideoiden parissa ja äitinsä passattavana.

Kuluneesti sanoen: J-P:n kaasuttimessa oli kaksi asentoa, auki ja kiinni. Useimmiten auki.

Matti Mörttinen

Kirjoittaja on Lammin entinen kollega ja nuoruuden reissukaveri.

KOULUTUKSET

Etätöyön vaikutus työsuhteeseen

Koti voi olla työntekijän työnteopaikka, mikä vaikuttaa suoraan työsuhteen ehtoihin. Mitä työsuopimuksessa on sovittu, miten sitä muutetaan etätöyön sopivaksi? Miten etätöyötä johdetaan, miten työajasta sovitaan, entä miten työmatkat määritellään? Jos etätöy vakiintuu normaalksi, kannattaa etätöysovimukseen kiinnittää erityistä huomiota.

Kouluttajina lakimies Tytti Oras ja työehtoasiamies Terhi Tarvainen. Työnjohdon näkökulmasta kokemuksiin etätöy johtamisesta jakaa uutispäällikkö Marko Laitala. Koulutukseen voi osallistua lähiopetuksena tai Teamsin kautta.

Aika: to 24.9.2020

Paikka: Tekniskan Salit, Eerikinkatu 2, Helsinki ja Teams

Lisätiedot: työehtoasiamies Terhi Tarvainen.

Koulutusjärjestelyt: koulutusassistentti Päivi Isoniemi. Sitovat ilmoittautumiset viimeistään 7.9. mennessä.

Järjestäjä: SJL

KOKOUKSET

Valtuuston varsinainen kevätkokous

Valtuuston kevätkokous on siirretty syksylle koronaviruspandemian vuoksi. Järjestämme kokouksen viranomaisohjeiden mukaisesti. Valtuuston kokouksessa käsitellään kevätkokouksen sääntömääräiset asiat. Sääntöjen mukainen aloiteaika päättyy 28.8.2020. Aloitteita valtuustolle voivat tehdä valtuuston jäsenet, jäsenyhdistykset ja osastot. Aloitteet lähetetään osoitteeseen kira.narhi@journalistiliitto.fi. Myöhästyneitä aloitteita ei oteta huomioon. Alan työehtosopimusten mukaan valtuuston kokoukseen voi osallistua työajalla. Valtuuston kokoukseen voivat osallistua vain kokouksutsun saaneet ja ilmoittautuneet valtuutetut, esteen sattuessa varavaltuutettu.

Aika: 28. – 29.9.2020

Paikka: Clarion Hotel Helsinki Tyynenmerenkatu 2

Ilmoittautumiset: 28.8.2020 klo 16.00 mennessä.

Suomen freelance-journalistit ry:n sääntömääräinen vuosikokous

Kokouksessa käsitellään sääntöjen määräämät asiat, kuten tilinpäätös 2019, talousarvio ja toimintasuunnitelma 2020 sekä tehdään tarvittavat henkilövalinnat.

Mahdollisuuksien mukaan ennen kokousta järjestetään freetyöhön liittyvää koulutusta. Osallistujille korvataan yli 30 euroa ylittävät matkakulut.

Lisäohjeet ilmoittautumisesta ja kokouksen aikataulusta tulevat elo – syyskuun vaihteessa SFJ:n verkkosivuille (freet.fi) ja SFJ:n Facebook-sivulle.

SFJ:n säännöt eivät mahdollista sähköisen

kokouksen järjestämistä. Koronavirustilanne voi tuoda uusia määräyksiä yleisötapahtumien järjestämiseen. Muutoksista kerrotaan SFJ:n nettisivuilla.

Lisätiedot: Elokussa SFJ:n puheenjohtaja Sami Turunen (sami.turunen@arvosana.fi) ja syyskuussa toiminnanjohtaja Hanna Kaisa Hellsten (hanna.hellsten@freet.fi)

Aika: la 12.9.2020 klo 14.00

Paikka: Kalliolan Settlementitalo Sturenkatu 11, 00510 Helsinki

YOT ry:n vuosikokous

Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset vuosikokousasiat. Valtakirjojen tarkastus alkaa kokoustan lämpioässä klo 10.30 ja päättyy tasan klo 12.00. Valtakirjalla on mahdollista edustaa kahta muuta YOT:n jäsentä. Kokouksen osallistujille on lounas ravintolassa klo 11.00 – 11.45. Kokous striimataan ja siihen on mahdollista osallistua myös etänä. Kokoustilassa ja ravintoloissa on turvavälit ja tilat ovat avarat. Vuosikokouksen jälkeen on päivällinen Meripaviljongissa, Säästöpankinranta 3, klo 18.00 alkaen.

Aika: la 5.9. klo 12

Paikka: Paasitorni Congress Center, Sirkus-sali, Paasivuorenkatu 5 A, Helsinki

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: yotry.fi

Järjestäjä: YOT

Järjestätkö tapahtuman tai koulutuksen?

Lähetä tiivis kuvaus tapahtumastasi täältä: journalistiliitto.fi/fi/ilmoita-yhdistyksesi-tapahtumasta/

RPA rf:s årsmöte

Rundradions programarbete rf:s årsmöte äger rum i Cirkussalen i Paasitorni Congress Center. Granskningen av fullmakter sker i mötessalens foajé från och med klockan 10.30 och avslutas jämnt klockan 12.00. RPA:s medlemmar har möjlighet att under årsmötet rösta för två andra föreningsmedlemmar. Mötet streamas och man kan delta i det också på distans. Mötessalen och restaurangen är rymliga och vi håller säkerhetsavstånd mellan deltagarna. Under mötet behandlas de stadgeenliga årsmötesärendena samt eventuella motioner. Efter mötet serveras middag från och med klockan 18.00 i restaurang Meripaviljonki på Sparbankskaen 3.

Tid: lö 5.9. klo 12

Plats: Paasitorni Congress Center, Sirkus-sali, Paasivuorenkatu 5 A, Helsinki

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: yotry.fi

Järjestäjä: YOT

RTTL:n kevätedustajakokous 2020

Radio- ja televisiotuottajien Liiton sääntömääräinen kevätedustajakokous 2020 on keväältä siirretty pidettäväksi perjantaina 25. syyskuuta klo 15.00 RTI-auditoriossa, os. Utiskatu 2, Helsinki. Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat.

Aika: pe 25.9. klo 15

Paikka: RTI-auditorio, Utiskatu 2, Helsinki

Lisätiedot: rttl.fi

Järjestäjä: RTTL

KJ:n vuosikokous

Kymenlaakson Journalistit ry:n vuosikokous. Ruokailun takia ilmoittautumiset sihteerille pe 18.9. mennessä: ritva.launeskoski@iitinseutulehti.fi.

Aika: la 26.9.2020 klo 14.00

Paikka: Bistro Goutu Oikokatu 3, Kouvola.

Järjestäjä: KJ

HUJ:n vuosikokous

Lauantailta 21.3. siirrettyä Hämeen-Uudenmaan Journalistien vuosikokouksessa käsitellään sääntömääräisten asioiden lisäksi varaedustajan valinta yhdistyksen hallitukseen. Puhujana Journalistiliiton palvelujohtaja Simon Huldén. Kokouksen jälkeen kokousvieraille tarjotaan buffet-ruokailu. Sitovat ilmoittautumiset allergeeneineen torstaihin 17.9. mennessä: huj@saunalahti.fi

Aika: la 26.9.2020 klo 13

Paikka: Gasthaus Laurinkatu 1, Lohja

Järjestäjä: HUJ ry / Robert Monstovics (p.044 2170569)

SUOMEN JOURNALISTILIITTO

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskaen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530 Helsinki
Broholmngatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
journalistiliitto.fi
journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA
finka.fi, (09) 8689 400

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Janne Ora, 54

- Kirjoittanut Yliopisto-lehteen vuodesta 2009.
- Julkaissut kolme romaania (Tammi) ja yhden kuunnelman (Ylen Radioteatteri), neljäs romaani on juuri valmistunut.
- Työskennellyt freelancetoimittajana vuodesta 2003.
- Asuu ja työskentelee Loviisassa.

Vitkutteluun voi auttaa myös maisemavaihdos. Janne Ora tuulettaa päättään luonnossa, jos työt eivät ota sujuakseen.

Janne Ora kirjoitti napakan palstajutun useimpia koskettavasta aiheesta, vitkuttelusta

Kuluttaja-lehden Solja Virkkusen valinta

"Yliopisto on hieno lehti ja edustaa sellaista journalismia, jota *Kuluttaja* mielellään tuo esiin: Pienikin voi olla kunnianhimoista ja hidas ajankohtaista. Hyvä esimerkki on uusimman lehden (4/2020) *Tohtorin hatusta* -palstan juttu vitkuttelijoista. Aihe koskettaa kaikkia, sillä jos ei itse ole vitkuttelija, ainakin lähipiiristä löytyy sellainen. Vitkuttelua käsitellään *Yliopisto*-lehden tyyliin helposti lähestyttävällä, viisaalla ja lempeällä tavalla. Juttu on myös erinomainen esimerkki siitä, ettei lyhyenkään palstajutun pidä koskaan olla pelkkää sivuntäytettä. Pieni ei saa olla huono."

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiantamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Manu Haapalainen, teksti • Linda Varoma, kuva

On tärkeää, että lehdessä on vaihtelua, siis myös juttuja, jotka ehtii lukea metrossa pysäkinvälin aikana tai hammaslääkäriin pääsyä odotellessa", sanoo *Yliopisto*-lehteen säännöllisesti kirjoittava loviisalainen freetoimittaja **Janne Ora**.

"Lukija voi saada arkisesta ja lyhyestä jutusta tärkeän oivalluksen."

Ora laati *Yliopiston* numeron 4/2020 *Tohtorin hatusta* -palstalle opintopsykologi **Tiina Tuomisen** haastattelun. Siinä käsitellään monille tuttua vaivaa, vitkuttelua.

Tuominen sanoo jutussa, että vitkuttelun taustalla on tunteiden kohtaamisen ongelma. Odottava tehtävä tuntuu epämiellyttävältä. Sen lykkääminen helpottaa oloa, mutta valitettavasti vain hetkellisesti. Tuominen neuvoo esimerkiksi pilkkomaan odottavaa tehtävää pienempiin osiin.

"Juttu onnistui hyvin, koska Tuominen puhui viisaita. Ajatus lähti omasta arjestani. Ihmettelin, miksi en saa aikaiseksi, ja siirrän asioita, jotka kuitenkin pitää jossain vaiheessa hoitaa. Tein jutun nopeasti, vain puolessa päivässä. Lukijoita puhuttelee joskus enemmän lyhyt täräytys rajattuun aiheeseen kuin laaja kokonaisuus, johon toimittaja on käyttänyt hurjasti aikaa ja etsinyt monia haastateltavia"

Ora kirjoittaa *Yliopiston* lisäksi muun muassa *Demokraattiin* sekä potilasjärjestölehtiin, kuten *Diabeteslehteen* ja *Neuroliiton Avaimeen*. Vaihtelu on tärkeää, jotta freelancerin työ pysyy mielekkäänä.

"Vitekutteluun auttaa sekin, että on monen kokoisia juttuja työn alla. Usein minulla on teossa pari-kolme isoa juttua samaan aikaan, ja niiden vääntäminen maaliin saakka on vähän raskasta. Selkeitä pienempiä juttuja on omassa arjessa helppo sujautella sopiviin kohtiin."

"Lehden tekeminen on aina ryhmätyötä. *Yliopiston* toimituspäällikkö **Arja Tuusvuori** on tiukka ammattilainen ja ystävällinen juttujen sparraaja ja editoija. Näen hänen kädenjälkensä selvästi tässäkin tekstissä. Yhteistyö Arjan kanssa on ollut sujuvaa kaikki nämä vuodet. Sellainen on kirjoittajalle kullan arvoista. Tykkään siitä, että toimitus on innokas pallottelemaan ideoita jo etukäteen. *Yliopistoon* saa myös kirjoittaa hyvin monenlaisista aiheista, ja se on minulle toimittajana tärkeää." ●

